

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Bakalářská práce

Kristýna Parachinová

“Teta Celestina“: rodinné a jiné vztahy v díle Fernanda de Rojas

“Aunt Celestina“: family and other relationships in the work of Fernando de Rojas

Praha 2020

Vedoucí práce: doc. Juan Antonio Sánchez Fernández, Ph.D.

Poděkování:

Ráda bych poděkovala doc. Juan Antonio Sánchez Fernández, Ph.D. za podnětné připomínky k obsahu a struktuře mé práce a za pomoc v průběhu celého studia.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 31. července 2020

Kristýna Parachinová

Abstrakt

Cíle této práce je zanalyzovat vztahy mezi postavami v díle *La Celestina* od Fernanda de Rojase. Jako stěžejní bod je brána postava Celestiny, která stojí uprostřed této společnosti. Kromě detailnějšího popisu její postavy se zde postupně objevuje popis sedmi nejdůležitějších postav, třech mužských a čtyř ženských, u který je analyzován jejich vztah se Celestinou, jejich postavení v prostředí prostituce a nakonec vztah, který mají postavy mezi sebou.

Klíčová slova

Celestina, prostituce, vztahy, rodina, oslovení

Abstract

The aim of this work is to analyse the relations between the characters in the work *La Celestina* by Fernando de Rojas. The main part is the character of Celestina which is the leader of this society. Besides the detailed description of her personality there is also a description of seven most important characters, three of them are male, four of them female. Subsequently the work dedicates to describe the relations between Celestina and these characters, their position in the world of prostitution and eventually to describe the relations that they have between themselves.

Key words

Celestina, prostitution, relationships, family, addressing

Obsah

Obsah	5
1 Úvod	6
2 Postava Celestiny	7
3 Celestina a mužské postavy	12
3.1 Calisto	12
3.2 Pármeno	14
3.3 Sempronio	17
4 Celestina a ženské postavy	20
4.1 Melibea	20
4.2 Lucrecia	22
4.3 Areúsa	25
4.4 Elicia	33
5 Závěr	39
6 Bibliografie	40
7 Resumé	42
8 Resumen	43

1 Úvod

Dílo *La Celestina* můžeme s jistotou zařadit mezi klasická díla španělské literatury. Jak už to u takových literárních děl bývá, najdeme i v *Celestině* několik zajímavých témat, která se dají podrobně zkoumat a u kterých se můžeme pouze domýšlet, co nám tím chtěl autor vlastně říct a zda se pokoušel nějakým způsobem zachytit realitu nebo zda se rozhodl napsat stoprocentní fikci.

Mezi velmi zajímavá témata *Celestiny* jistě patří právě postava Celestiny, která by se dala považovat za hlavní postavu. Zkoumá se převážně její povolání, které Rojas označuje jako tzv. *trotaconventos* (dohazovačka; toto označení používal již ve své knize *Libro de buen amor* Juan Ruiz), její vztahy s ostatními postavami a celé prostředí prostituce, které se kolem ní vytvořilo. Dále se také zkoumá smrt, která je zde velmi hojně zastoupena, zobrazení buržoazie nebo objevující se magické prvky. Možných témat a záhad je zde opravdu nepřehledné množství.

Já se ve své práci zaměřím právě na postavu Celestiny a poté podrobněji na její vztahy jak s mužskými tak s ženskými postavami a také se podívám na to, zda jejich vzájemná oslovení familiárními termíny (jako jsou matka, teta, dcera, ...) skutečně značí nějaké příbuzenské vztahy nebo zda se pouze jedná o konvenci v prostředí prostituce. Kromě toho trochu detailněji popíšu každou postavu, která má dle mého názoru nějakou důležitou pozici v prostředí prostituce. V neposlední řadě se také podívám na vztahy mezi postavami, hlavně mezi ženskými, protože ty mají v díle mnohem větší roli a opět také na to, zda jsou mezi nimi příbuzenské vztahy.

Jelikož se jedná o problematiku, která je velmi obtížně řešitelná, není cílem mé práce její vyřešení. Pouze se pokusím přednést důkazy k oběma teoriím, aby si následně každý čtenář mohl utvořit vlastní obrázek.

2 Postava Celestiny

Jak už napovídá samotný dnes používaný název díla (*La Celestina*), postava Celestiny se dá považovat za jednu z nejdůležitějších postav a to i přes to, že hlavní dějová linie se odehrává mezi Calistem a Melibeou (z toho plynoucí také používaný název *Tragicomedia de Calisto y Melibea*). Její postava je přítomna téměř v každém aktu a vzájemně propojuje ostatní postavy. Tohoto faktu si všimla i Dorothy Sherman Severin. Podle ní je Celestina jakýsi pavouk sedící uprostřed sítě, která se kolem něj vytvořila spojováním ostatních postav. Na začátku celé této sítě byla Caludia, neviditelná, pouze několikrát zmiňovaná, postava, matka Pármena. Pármeno se jako dospělí stává Calistovým služebníkem. Toho podle svých slov Celestina zná už od malička, protože asistovala jako porodní bába u jeho porodu. Další z Calistových služebníků je Sempronio. Ten je zamilovaný de Elicie, které je jednou z prostitutek pracujících pro Celestinu. Další z těchto dívek je Areúsa, údajná Elicinina sestřenice (zda se opravdu jedná o sestřenici rozvedu později v kapitole o Elicii), která má za úkol Pármena svést. A poslední ze Celestininých dívek, Lucrecia, slouží v domě u Melibeji, dívky, do které je zamilovaný Calisto a jejíž rodiče Pleberio a Alisa byli jednu dobu sousedi Celestiny.¹ Jak můžeme vidět, jedná se o velmi spletitou síť. Postupně se pokusím tuto síť rozplést a podrobněji se podívat na všechny do ní zahrnuté osoby a jejich vzájemné vztahy.

Abychom mohli lépe pochopit jak tyto vztahy daných postav se Celestinou fungují, je podle mě důležité nejprve vědět pár zásadních informací o Celestině. Chtěla bych proto ze všeho nejdřív přednést skutečnosti, které o ní v průběhu díla postupně zjišťuje a to ať už se je dozvídáme přímo z jejích slov nebo prostřednictvím ostatních osob. Ze samotné struktury díla (forma jakéhosi dramatu) je jasné, že o většině postav nevíme téměř nic, protože se zde neobjevuje onen “vševědoucí“ vypravěč, který by postavy detailněji popisoval. To se ovšem nedá říct o Celestině. Její život je totiž jako jediné z postav v díle poměrně hojně a často popisován. Vzhledem k tomu, že většina informací pochází od ostatních postav, jedná se o informace značně subjektivní, nikdy se s jistotou nedá říct, zda jsou to informace pravdivé a je tedy potřeba je vždy brát s rezervou.

Poprvé se Celestina objevuje již v prvním aktu. Nejdříve se o ní dozvídáme skrze Sempronio, který radí svému pánovi Calistovi, aby si Celestinu zavolal, protože by mu mohla pomoci s jeho milostnými problémy s dívkou Melibeou.

¹ SHERMAN SEVERIN, Dorothy. *Celestina: A life. Celestinesca*. Publicacions Universitat de València, 2001, vol. 25, no. 1/2, s. 105

*SEMPR. – Yo te lo diré. Días ha grandes que conozco en fin de esta vecindad una vieja barbuda, que se dice Celestina, hechicera, astuta, sagaz en cuantas maldades hay; entiendo que pasan de cinco mil virgos los que se han hecho y deshecho por su autoridad en esta ciudad. A las duras peñas promoverá y provocará a lujuria, si quiere.*²

Už z této první zmínky se dozvídáme několik informací o tom, jaká Celestina je a hlavně se dozvídáme první informace o jejím zaměstnání. S jistotou můžeme říct, že se jedná o ne moc hezkou paní, která bydlí na okraji města a která je velmi známá díky tomu, co dělá. Také se již zde dozvídáme, že se jedná o starou paní. Ale co to vlastně znamená, že je stará? Věk Celestiny je jedna z věcí, která pro čtenáře zůstává po celou dobu tajemstvím, i přes to, že ho různé postavy v různých okamžicích komentují. První konkrétní číslo je vysloveno krátce poté, co se Celestina objeví na scéně. Toto číslo přichází od Pármena, který tvrdí, že Celestině je sedmdesát dva – *PÁR. – [...] Si [yo] creyera a Celestina con sus seis docenas de años acuestas, no me maltratara Calisto [...]* (s. 60). O několik aktů později připisuje ale Celestině úplně jiný věk a to sice šedesát čtyři, pokud počítáme, že její dospělost začala již ve čtrnácti letech – *PÁR – [...] Y esta puta vieja querría en un día por tres pasos desechar todo el pelo malo, cuanto en cincuenta años no ha podido medrar* (s. 89). Ona sama o sobě říká, že není tak stará, jak si lidé myslí, ale že měla pouze těžký život, který na ní zanechal stopy – *CEL – [...] ¿No has leído que dice: verná el día que el espejo no te conozca? Pero también yo encanecí temprano y parezco de doblada edad [...]* (s.74-75). A později, téměř na konci díla, pár okamžiků před svou smrtí přiznává, že jí je pouze šedesát.³ *CEL. - [...] ¿Con una vieja de sesenta años?[...]* (s. 165). Jak můžeme vidět, máme tedy hned několik různých informací od několika různých lidí. To nás utvrzuje v tom, že získané informace opravdu nejsou subjektivní a ani stoprocentně pravdivé.

Další důležité svědectví o tom, co všechno vlastně zahrnuje její povolání, se dozvídáme opět díky Pármenovi, který jako malý kluk se Celestinou bydlel a některé věci mu utkvěly v paměti – *PÁRM. – [...] Ella tenía seis oficios, conviene [a] saber: labrandería, perfumera, maestra de hacer afeites y de hacer virgos, alcahueta y un poquito hechicera* (s. 42). Je tedy zřejmé, že se nejedná o pouhou prostitutku, nebo spíš lépe řečeno “dohazovačku“, ale že její profese obsahuje mnohem více odvětví. Pokud se na ta odvětví podíváme zblízka, zjistíme, že

² DE ROJAS, Fernando. *La Celestina: Tragicomedia de Calisto y Melibea*. Barcelona: Ediciones Orbis, S.A., 1982. ISBN 84-7530-145-2, s. 38. Všechny další citace jsou z této edice.

³ SHERMAN SEVERIN, Dorothy. Cit. d., s. 105

se jedná o velmi propracovaný systém, kde jedna věc navazuje na druhou a vše souvisí se vším. Dorothy Smith Severin to ve svém díle nazývá kruhem:

If we look at Celestina's oficios we can see how one grows from another and they are joined together in a circle. The folk-healer is a midwife, a and a lapidary, who also supplies bath oils, perfumes, and other cosmetics, well as love potions and at times black love arts to her clients, who may need the services of a go-between and then a virgin-mender from the madam, who disguises her profession with the front of seamstress and goer, which brings us back to prayers for the sick.⁴

Jak již bylo řečeno, hned na začátku se dozvídáme, že díky (nebo spíše kvůli) svému povolání je Celestina proslulá po celém městě. Tato informace se v textu opakuje poté ještě několikrát. Říká to o sobě ona sama, ale potvrzují to i slova ostatních postav, například Lucrecie.

CEL - [...] En esta ciudad nacida, en ella criada, manteniendo honra como todo el mundo sabe ¿conocida pues, no soy? Quien no supiere mi nombre y mi casa, tenle por extranjero (s. 63).

ALI - [...] dime su nombre, si le sabes.

LUC. - [...] ¿Si le sé, señora? No hay niño ni viejo en toda la ciudad, que no le sepa, ¿Hábíale yo de ignorar? (s. 70).

Kromě toho, jak vypadá její práce v současné době, se také dozvídáme, jak to všechno začalo, od koho se vlastně Celestina tohle všechno naučila, kdo stál na zrodu tak propracovaného společenství. K tomu nám slouží tzv. neviditelné postavy. Jedná se o postavy, které sice sami v díle nepromlouvají, jsou ale tolikrát zmiňovány, že zásadním způsobem ovlivňují děj a hlavně nám pomáhají k dotvoření komplexnějšího obrazu o minulosti našich postav.⁵ Prvním takovým případem je Pármenova matka Claudina. Poprvé je její jméno zmiňováno při prvním setkání Pármena se Celestinou, když Celestina zjišťuje, odkud Pármena zná – *CEL – ¡Jesú, Jesú, Jesú! ¿Y tú eres Pármeno, hijo de la Claudina?* (s. 49). Dále je zmiňována ještě v několika případech poté a to právě ve chvílích, kdy Celestina vypráví, že to od ní se naučila všechno to, co dnes umí. *CEL. – Su madre e yo, uña y carne; de ella aprendí todo lo mejor que sé de mi oficio* (s. 63). Claudina ale není jediná, od které se Celestina naučila

⁴ SHERMAN SEVERIN, Dorothy. Cit. d., s. 105

⁵ DEYERMOND, Alan. How many sisters had Celestina?: The functions of the invisible characters. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 1997, vol. 21, no. 1/2, s. 15

své řemeslo. Další neviditelná postava, která je v této souvislosti zmiňována je Eliciina babička. CEL. - [...] *Hacíalo yo mejor, cuando tu abuela, que Dios haya, me mostraba este oficio; que a cabo de un año sabía más que ella* (s. 115).

Nesmíme se také zapomenout podívat na to, kde Celestina bydlí, respektive bydlela, a kde provozuje, respektive provozovala, své povolání, protože nám to pomůže celé problematice prostituce lépe porozumět. O současném domě Celestiny víme, že není její, ale pouze si ho pronajímá. Prozrazuje to Elicia po Celestinině smrti, když říká Areúse, že bude pokračovat v tom, co Celestina dělala a že se nechce přestěhovat, protože všichni její klienti ji budou hledat právě v tomto domě.

ELIC. - [...] *Jamás perderá aquella casa el nombre de Celestina, que Dios haya. Siempre acuden allí mozas conocidas y allegadas, medio parientas de las que ella crió. [...] Allí quiero estar, siquiera porque el alquiler de la casa, que está pagado por orgaño, no se vaya en balde* (s. 185).

Několikrát je také zmiňován její předchozí dům, a to hned několika postavami, s tím, že všechny říkají v podstatě to samé.

LUCR. – *Señora, con aquella vieja de la cuchillada, que solía vivir aquí en las tenerías, a la cuesta del río.*

MELIB. - *Dime, madre, ¿eres tú Celestina, la que solía morar a las tenerías, cabe al río?* (s. 70, 74)

Jak můžeme vidět, jednalo se o dům na okraji města, na druhém břehu řeky, což je ideální místo pro nevěstince. Ty se právě často nacházely v těchto odlehlých, poměrně nebezpečných částech města, kde nikdo jiný nechtěl bydlet. Vzhledem k tomu, že se tedy v díle mluví o více domech, naskýtá se zde zásadní otázka: Z jakého důvodu se Celestina přestěhovala? A k tomu navazující – Stalo se tak pouze jednou nebo víckrát? Každý z odborníků má na tuto problematiku jiný názor. Například literární kritička Lacarra si myslí, že se Celestina přestěhovala, protože došlo ke změnám nutícím většinu dohazovaček vzdát se svého řemesla a odejít tak ze čtvrtí, které byly k tomuto povolání určené.⁶ Literární vědec Joseph Snow se na tuto problematiku dívá trochu jinak. Ve své práci, kde popisuje všechny domy, které se v díle objevily, nám představuje důvody, proč se podle něj Celestina nepřestěhovala pouze jednou, ale dvakrát. Klíčové důkazy

⁶ LACARRA, María Eugenia, Evolución de la prostitución en Castilla y la mancebía de Salamanca en tiempos de Fernando de Rojas, *Fernando de Rojas and "Celestina": Approaching the Fifth Centenary*, ed. Joseph T. SNOW a Ivy A. CORFIS, Madison, Hispanic Seminary of Medieval Studies, 1993, s. 17

k této teorii se objeví, pokud se čtenář detailněji zaměří na popisovaný předchozí domů, na to, co o něm která z postav říká, a pokusí se tyto údaje zařadit do časové linky vytvořené na pozadí. Celestina tvrdí, že v tomto domě nežila déle jak čtyři roky – *CEL.* – [...] *¿Sin la conocer? Cuatro años fueron mis vecinas* (s. 99). Dále se podle jejích slov dozvídáme, že v tomto domě žila před dvaceti lety, když popisuje jak byla její práce v rozkvětu a měla tak stabilní vytvořenou síť mladých prostitutek. A tady se objevuje první nesrovnalost. Pármeno totiž říká, že ten dům zná také. Jenže později se dozvídáme, že Pármeno nebyl minimálně 9 let ve městě, protože sloužil u mnichů v Guadalupe – *PÁRM.* – *Que nueve años serví a los frailes de Guadalupe, [...]* (s. 158). Logicky tedy dům, který je postavami popisovaný jako ten na druhém břehu řeky, nemůže být stejný jako dům, který popisuje jako dům svého největší rozkvětu. Je tedy zřejmé, že se Celestina podle této teorie musela přestěhovat třikrát.⁷ Tyto dvě teorie nejsou samozřejmě zdaleka jediné – tomuto problému se věnovala spousta dalších literárních kritiků, kteří zkoumali spousty dalších nesrovnalostí. Např. Ian Michael se ve své práci *Por qué Celestina muda de casa* hned na začátku věnuje skutečnosti, že ve chvíli kdy je poprvé zmíněn onen předchozí dům Celestiny Pármeno nepoužije žádný z minulých časů, ale naopak čas přítomný.⁸

Není samozřejmě v mé kompetenci rozhodnout, která z těchto teorií se správná a ani to není předmětem mé práce. Chtěla jsem na tomto pouze ukázat, že i po tolika desítkách let zkoumání se v tomto díle nachází spousta nerozluštěných záhad.

⁷ T. SNOW, Joseph. Celestina's houses. *The Bulletin of Hispanic Studies*. Liverpool University Press, 2009, vol. 86, no. 1, s. 137-138

⁸ MICHAEL, Ian. Por qué Celestina muda de casa. *Literatura Medieval*. Actas do IV Congresso da Associação Hispânica de Literatura Medieval. Lisabon: Edições Comsos, 1993, s. 69

3 Celestina a mužské postavy

Z povahy Celestinina povolání je zřejmé, že skupina utvořená z ženských postav je pro ni mnohem důležitější než ta z mužských. Na druhou stranu i ona sama dobře ví, že by se bez jejich pomoci také úplně neobešla a je pro ni tudíž dobré udržet si je na své straně. Navíc si můžeme všimnout, že familiární oslovení je praktikováno právě i mezi mužskými postavami a tudíž jsou nějakým způsobem začleněni do struktury této společnosti. Rozhodla jsem se nejdříve se podívat trochu detailněji na tři, dle mého pohledu důležité, mužské postavy a na to jak vypadá jejich vztah se Celestinou. Konkrétně se bude jednat o Pármena, Sempronia a Calista.

3.1 Calisto

Calisto nepochybně patří mezi jednu z hlavních postav celého díla, vezme-li v úvahu, že je hlavním aktérem dějové linie (láska mezi ním a Melibeou). Jeho postavení vůči Celestině je nicméně v kontextu zmíněných mužských postav poněkud odlišné. Již na začátku se v argumentu prvního aktu dozvídáme, že Calisto patří do vyšší vrstvy společnosti – *Calisto fue de noble linaje, de claro ingenio, [...], de estado mediano* (s. 27). Z toho vyjádření by se dalo předpokládat, že se bude Calisto vyznačovat nějakými charakterovými rysy typickými pro tuto vrstvu společnosti – například kultivovaný jazyk, čest, případně že ostatní postavy budou k němu projevovali úctu. Nicméně u Calista nenacházíme ani jednu z těchto vlastností. Je spíše přesným opakem tohoto výčtu – mluví obecným jazykem (když volá Sempronia v první aktu používá slova jako *maldito*, označení, které by vzdělaný člověk v této době rozhodně nepoužil), nemá žádnou čest a ostatní postavy ho za zády pomlouvají a je tím pádem vidět, že k němu nechovají vůbec žádnou úctu. Vlastnosti člověka z vyšší vrstvy se stejně tak nedají pozorovat ani u jeho chování k Melibeje. V žádné případě se nechová jak by se měl zamilovaný muž jeho postavení chovat. Nabízí se tedy otázka, proč je zde příslušník vyšší vrstvy autorem vykreslen tímto způsobem. Nejpravděpodobnější vysvětlení asi je, že mu to posloužilo jako parodie vyšší vrstvy společnosti.

I když tomu jeho chování z jakýchkoliv důvodů neodpovídá, to že do této vyšší vrstvy skutečně patří se zpochybnit nedá, je tedy jasné, že povaha jeho vztahu se Celestinou bude trochu jiná, než je tomu v případě jeho dvou sluhů.⁹

⁹ SÁNCHEZ, Juan Antonio. *La tesitura de La Celestina: (Una aproximación)*. 1-a ed. Praga: Karolinum, 2012. Acta Universitatis Carolinae, ISBN 978-802-4619-187. s. 49-50

Vzhledem k jeho postavení by se dalo předpokládat, že někoho jako je Celestina nebude znát a pokud ano, tak se bude snažit vyhnout kontaktu s ní. Nejdříve se nám může zdát že tomu tak skutečně je. Když si Calisto stěžuje svému sluhovi na problémy s láskou k Melibeji, a on mu nabídne zavolat si na pomoc právě Celestinu, Calisto podle své reakce nejspíš neví o koho jde – *SEMPR.* - [...]. *Días ha grandes que conozco en fin de esta vecindad una vieja barbuda, que se dice Celestina, hechicera, astuta, sagaz en cuantas maldades hay; [...]. CAL.* - *¿Podría yo hablar?* (s. 38). Později se ale ze Celestinina svědectví dozvídáme, že ona Calista zná a to dokonce už hodně dlouho, konkrétně již od jeho narození, protože asistovala u jeho porodu jako porodní bába – *CEL.* – *Podrá ser, señora, de veinte y tres años; que aquí está Celestina, que le vido nacer y le tomó los pies de su madre* (s. 81). To ovšem není nic neobvyklého, porodní bábu potřebují i lidé z vyšších vrstev a je celkem logické, že si k tomu vyberou právě Celestinu, která má s tímto mnoho zkušeností. Co je však poněkud neobvyklé je scéna, kdy se Calisto se Celestinou poprvé setkává. Ve chvíli, kdy mu ji Pármeno představuje jako někoho nového, neznámého, a nemluví o ní moc pěkně (respektive říká pouze pravdivé věci, co se o ní říkají po městě), Calisto ho okřikne s tím, že tu mluví o jeho tetě – *PÁRM.* – *Señor, Sempronio y una puta vieja alcoholada daban aquellas porradas. CAL.* – *Calla, calla, malvado, que es mi tía; [...]* (s. 41). O několik scén dál, když Calisto mluví se Celestinou o Melibeji se jeho oslovení mění, najednou ji oslovuje jako paní – *CAL.* – *Dime, por Dios, señora, ¿qué hacía? [...]* (s. 89).

Je tedy zřejmé, že v Calistově případě označení teta skutečně neznačí žádný opravdový příbuzenský vztah (což nás asi, vzhledem k odlišným sociálním vrstvám, nepřekvapí). Samotné použití už ale může být trochu překvapující. Barrio de La Rosa se ve své práci podíval na používání termínů označujících nějaký příbuzenský vztah v díle *La Celestina* (matka, dcera, teta) ze sociologického a lingvistického hlediska a zjistil několik zajímavých věcí. Jedna z nich se týká právě vyšší vrstvy, do které řadí Calista, Melibeju a Melibejiní rodiče. Dle jeho analýzy není Calisto zdaleka jediný představitel této vrstvy, který používá termín matka a teta. Naopak se jedná o něco naprosto běžného i mezi těmito postavami a tudíž nám z toho vychází, že sociální vrstva není jediný indikátor podle kterého se používání těchto označení řídí.¹⁰

Proč ale Calisto (a ostatní postavy) toto označení typické spíše pro nižší vrstvy společnosti používá? Na tuto otázku asi těžko nalezneme jednoznačně správnou odpověď.

¹⁰ DEL BARRIO DE LA ROSA, Florencio. Los terminos de parentesco como formas de tratamiento en La Celestina. *Anuario de Lingüística Hispánica*. Valladolid: Universidad de Valladolid, 2003-2004, vol. 19-20, s. 216

Jedno z možných vysvětlení může být to, že Celestina slouží jako prostředník mezi dvěma vrstvami společnosti a tím pádem se kolem ní vytváří vlastně nová společnost, zahrnující všechny bez rozdílu sociální vrstvy. Další vysvětlení může být to, že Calisto skutečně slouží jako jakási parodie této vrstvy, a proto se k používání slov typických pro jeho sluhu přidává i používání těchto oslovení. Já se kloním spíše k druhému vysvětlení, tedy že Calistova postava slouží jako parodie vyšší vrstvy společnosti a že se pomocí jeho charakteru snaží autor ukázat nejhorší stránky těchto lidí.

3.2 Pármeno

Druhá mužská postava, pravděpodobně ta nejdůležitější, je Calistvů sluha Pármeno. Autor nám o něm prozrazuje poměrně mnoho informací, včetně údajů z minulosti (což rozhodně nemůžeme říct o ostatních postavách). Má se Celestinou velmi složitý ale silný vztah, a jako jedna z mála postav má poměrně propracovaný charakter, který v průběhu díla projde zásadní změnou, podle některých z velké části způsobenou Celestinou. Literární vědec Carlos Heusch poukazuje na to, že jakýsi pád postav (ať už symbolický v podobě změny charakteru nebo realistický v podobě smrti) je v Rojasově díle jedno z klíčových témat a že Pármeno je prototypický příklad těchto pádů. Z tohoto důvodu se proměnou Pármenova charakteru podrobně zabýval a přirovnává ho k padlému andělovi, který byl sveden ďáblem (v tomto případě Celestina).¹¹

Jak již bylo jednou řečeno, hned od prvního setkání Pármena se Celestinou se dozvídáme, že se ti dva znají už z dřívější doby, protože Pármeno jako malý kluk sloužil v Celestinině domě – *PÁRM. – Días grandes son pasados que mi madre, mujer pobre, moraba su vecindad, la cual rodada por esta Celestina, me dio a ella por sirviente; [...]* (s. 42). Od této chvíle poté několikrát Celestina prohlašuje, že bere Pármena jako svého vlastního syna.

CEL. – Pármeno, hijo, [...], no he habido oportuno tiempo para te decir y mostrar el mucho amor que te tengo, y asimismo cómo de mi boca todo el mundo ha oído hasta agora en ausencia bien de ti. La razón no es menester repetirla, porque yo te tenía por hijo, a lo menos casi adoptivo y así que tú imitaras al natural; [...] (s. 101).

Nemělo by tedy být nic neobvyklého na tom, že se navzájem oslovují jako matka a syn, protože se zdá, že je jejich vztah opravdu upřímný a založený na hlubokých citech. Je tomu ale skutečně tak? Během prvního setkání Pármeno o Celestině nemluví moc dobře a tudíž se zdá, že mezi

¹¹ HEUSCH, Carlos. Las desviaciones de Pármeno o la caída de un ángel. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2002, vol. 26, no. 1/2, s. 30-31

nimi zas tak dobrý vztah nebude. Používá slova jako *puta*, *vieja*, *alcoholada*, etc. z čehož se dá usoudit, že on na ni nemá pěkné vzpomínky a že ji nebere jako svoji adoptivní matku, ba co víc, nechce s ní mít vůbec nic společného. Ve chvíli kdy se Celestina snaží dostat Pármena na svoji stranu, aby jí a Semproniovi pomohl podvést Calista, dá jí Pármeno okamžitě najevo, že je věrný svému pánovi, protože to on mu pomohl v jeho nepříznivém osudu a díky němu se má teď dobře – *PÁRM. – Calla, madre, no me culpes ni me tengas, aunque mozo, por insipiente. Amo a Calisto, porque le debo fidelidad, por crianza, por beneficios, por ser de él honrado y bien tratado, [...] (s. 48)*. Pármeno se v tu chvíli stává překážkou v jejích plánech a tudíž ho začne pomalu ale jistě ovlivňovat a měnit jeho rozhodnutí podle svých potřeb. On jí v tom bohužel sám dopomáhá, a to tím, že ve své počáteční nevědomosti a nevinnosti na sebe prozradí hned několik osobních informací, které poté Celestina zneužije proti němu.

Jako první jí poslouží informace, že Pármeno žil jako malý v jejím domě. Ve chvíli kdy se tuto informaci dozví, vymyslí si historku o tom, že to nebyl Calisto, kdo ho vychoval, ale ona sama, protože Pármenův otec ho nechal u ní doma a dal jí pro něho peníze, které mají mnohem větší hodnotu než ty, které mu kdy dal Calisto.¹²

CEL – Hijo, bien sabes cómo tu madre, Dios haya, te me dió viviendo tu padre. [...] Y al tiempo de que ella pasó, envió por mí y en su secreto te me encargó y me dijo sin otro testigo, [...], que te buscase y llegase y abrigase y, cuando de cumplida edad fueses, tal que en tu vivir supiese tener manera y forma, te descubriese adónde dejó encerrada tal copia de oro y plata, que basta más que la rente de tu amo Calisto (s. 50).

Poté mu ještě zdůrazní, že Calisto nemůže být nikdy jeho praví přítel, protože jsou každý z jiné společenské vrstvy a protože se, jako každý pán, zajímá jenom sám o sebe. K tomu ještě dodá, že Sempronio by pro něj byl rozhodně lepší přítel. I když je Pármeno tímto argumentem poněkud zaskočený, je stále věrným svým ideálům a přesvědčením a trvá si tak zatím na svém rozhodnutí, že nezradí svého pána a nepomůže jí v jejích intrikách.

PÁRM. – No sé qué haga, perplejo estoy. Por una parte téngote por madre; por otra a Calisto por amo. Riqueza deseo; pero quien torpemente suba a lo alto, más aina cae que subió. No querría bienes mal ganados. [...] Y aún más te digo, que no los que poco tienen son pobres; mas los que mucho desean. Y por esto, aunque más digas, no te creo en esta parte (s. 51).

¹² BERNASCHINA SCHÜRMAN, Vicente. Las políticas de la amistad en "La Celestina": el caso de Pármeno. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2010, no. 34, s. 15

Celestina svůj boj ale nevzdává a pokračuje ve svém přesvědčování. Jakmile se ti dva znovu setkají, předloží mu další argumenty proč je podle ní Sempronio pro něj ideální přítel. Dle jejich slov jsou si hodně podobní, v podstatě jsou jako dva bratři a mohli by si spolu proto výborně rozumět.

CEL. - ¿Qué te diré, hijo, de la virtudes del buen amigo? No hay cosa más amada ni más rara. Ninguna carga rehusa. Vosotros sois iguales; la parida de las costumbres y la semejanza de los corazones es la que más la sostiene. Cata, hijo mío, que, si algo tienes, guardado se te está (s. 103).

Jako jeden z argumentů také přidá to, že by si jako dva přátelé mohli spolu povídat o ženách nebo si dokonce spolu užívat jejich přítomnosti. V tom okamžiku si Celestina opět získá o trochu více Pármenovi náklonosti. V prvním aktu Celestině prozradil, že chová velmi silné city k dívce jménem Areúsa a že touží se s ní setkat. Celestina mu slíbila, že to zařídí. Zatím se k tomu ale nedostala. Pármeno si na tento její slib vzpomene právě během jejich druhého rozhovoru a Celestina to vidí jako příležitost k další manipulaci. Díky své dlouholeté zkušenosti ví, jak na mladé nevinné muže působí ženská přítomnost a přesvědčí proto Areúsu, aby jí pomohla. A to je zásadní moment pro charakter mladého Pármena. Dostal se na rozcestí a podlehl, padl. Celestina dosáhla svého. Jakmile zjistí, že je Areúsa ochotná s ním mluvit (nebo dokonce i něco více než to) naprosto ztratí rozum a nabídne Celestině všechny co má a slíbí jí, že vezme Semrponia na milost a že ji bude nápomocen s intrikami proti svému pánovi.¹³

PÁRM. – Madre mía, por amor de Dios, que no salga yo de aquí sin buen concierto. Que me ha muerto amores de su vista. Ofrécele cuanto mi padre te dejó para mí. Dile que le daré cuanto tengo.

CEL. – Y asimismo que, pues que esto por mi intercesión se hace, que él me promete de aquí delante ser muy amigo de Sempronio y venir en todo lo que quisiere contra su amo en un negocio, que traemos entre manos. ¿Es verdad, Pármeno? ¿Prométeslo así, como digo?

PÁRM. – Sí, prometo, sin duda (s. 113).

Pármeno svůj slib skutečně plní. Hned druhý den, poté co se vrátí ke svému pánovi, se Semproniovi svěří se svým zážitkem a snaží se ho přesvědčit, že jsou nakonec opravdoví přátelé. Mohlo by se tedy zdát, že se Celestině její manipulace povedla a že je vše tak jak by si

¹³BERNASCHINA SCHÜRMAN, Vicente. Cit. d., s. 23

přála. Situace ale není až tak příznivá. Z původně ekonomicky výhodného společenství nemá nakonec nikdo kromě Pármena žádný zisk. Naplno se totiž prokáže jak je Celestina ve skutečnosti lakomá, odmítá se se sluhy rozdělit o zisk, a Pármeno se proto rozhodne využít nově nabytého přátelství a spolu se Seproniem Celestinu zabít. Spojení dvou sluhů, o které tolik usilovala, se jí nakonec stalo osudným.¹⁴

SEMPR. - ¡Oh vieja averienta, [garganta] muerta de sed por dinero! ¿No serás contenta con la tercia parte de lo ganado?

CEL. - ¿Qué tercia parte? Vete con Dios de mi casa tú. [...].

SEMPR. – Da voces o gritos, que tú cumplirás lo que prometiste o cumplirás hoy tus días.

PÁRM. - ¡Dale, dale, acábale, pues comenzaste! ¡Que nos sentirán! ¡Muera, muera; de los enemigos los menos! (s. 165-166)

Jak se ukázalo, mezi Pármenem a Celestinou je opravdu komplikovaný vztah plný lží a různých podvodů. Ze strany Pármena se jistě nedá hovořit o žádném velkém přátelství ani oblibě. Několikrát svými slovy ukázal, že Celestinu kvůli nepěkným zkušenostem z minulosti nemá rád (možná by se až dalo říct, že ji nenávidí). Celestina naopak neustále demonstruje svou až mateřskou lásku, kterou k němu chová. Viděli jsme ale, že tyto projevy citů nejsou nic jiného než pouhý nástroj manipulace a je velmi málo pravděpodobné, že by se zakládaly na pravdě. Přestože má tedy Celestina s Pármenem důvěrnější vztah než s Calistem a přestože je tento vztah tolikrát prezentován jako příbuzenský, nedá se ani v tomto případě říct, že by familiární oslovení bylo založeno na přítomnosti pokrevního příbuzenského vztahu.

3.3 Sempronio

Třetí, a zároveň poslední, důležitá mužská postava je Calistův druhý sluha Sempronio. Na rozdíl od prvního sluhy o něm téměř nic nevíme. Autor nám neprozrazuje žádné historky z jeho minulosti ani žádné jiné podobné údaje o jeho životě. Z jeho chování se ale dá poznat, že se rozhodně nejedná o tak zásadového muže jako tomu bylo v případě Pármena. Semproniovi totiž vůbec nedělá problém obrátit se proti svému pánovi a pomoci Celestině s intrikami. S ohledem na kamarádství se Celestinou, následně s Pármenem a jeho lásku k jedné ze Celestininých dívek Elicie, se nedá pochybovat o jeho důležitosti v příběhu.

¹⁴ GIL-OSLÉ, Jaun P. La amistad, el remedio de la Fortuna en "La Celestina." *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2005, no. 29, s. 177

Jako předchozí mužské postavy se i Sempronio poprvé objevuje v prvním aktu, kde se také o něm dozvídáme dvě zásadní informace. Za prvé je hned z počátku patrné, že se se Celestinou také zná již delší dobu a že, na rozdíl od Pármena, k ní nechová žádnou zášť. Naopak se zdá, že je mezi nimi velké přátelství, podle způsobu jakým spolu mluví – *SEMPR. – Madre bendita, Madre bendita; ¡qué deseo traigo! Gracias a Dios, que te me dejó ver. CEL. – ¡Hijo mío, rey mío, turbado me has!* (s. 38). O několik okamžiků později se nám tato domněnka potvrzuje, když samotná Celestina mluví o přátelství, které mezi nimi je.

CEL. – Parta Dios, hijo, de lo suyo contigo que no sin causa lo haré, siquiera porque has piedad de esta pecadora vieja. Pero di, no te detengas, que la amistad entre ti y mí se afirma, no ha menester preámbulos ni correlarios ni aparejos para ganar voluntad (s. 40).

Za druhé se dozvídáme, že kromě dlouholetého přátelství se Celestinou ho s jejím společenstvím pojí ještě jedna věc – vztah s Eliciou. Opět je tu ale zásadní rozdíl oproti Pármenovi, který je do Areúsy sice dle svých slov zamilovaný, ale neodvážá se k žádnému činu. Sempronio je do Elicie také zamilovaný, ale má s ní plně fyzický vztah.

Jak bylo řečeno v předchozí kapitole, mezi Celestinou a Semproniem je přátelství, ale zároveň ho Celestina využívá, aby ho sprátelila s Pármenem a měla tak dalšího spojence proti Calistovi. Toto přátelství mezi sluhy se naplno projeví na začátku osmého aktu, kdy jak už víme, Pármeno Sempronie přesvědčuje o vzájemném přátelství.

PÁRM. - ¡Oh Sempronio, amigo y más que hermano, por Dios no corrompas mi placer, no mezcles tu ira con mi sufrimiento, no revuelvas tu descontentamiento con tus envidiosos castigos y odiosas reprehensiones mi placer! (s. 117)

V jejich rozhovoru si můžeme všimnout dalšího použití familiárního oslovení, odlišného od toho mezi Celestinou a ostatními postavami. V tomto případě máme totiž dvě postavy, které jsou více méně na stejné sociální úrovni. Vidíme, že Pármeno o Semproniovi mluví jako o svém bratrovi. Toto oslovení se mezi nimi později opakuje ještě několikrát. Z toho vyplývá, že familiární oslovení není věcí pouze mezi Celestinou a nějakou z dalších postav, ale že je hojně používáno i mezi ostatními postavami. Ani zde to ale nemá žádné opodstatnění v příbuzenském vztahu.

Vraťme se ale zpátky ke vztahu Sempronie a Celestiny. Ve chvíli, kdy jsou sluhové “dohnáni“ k vzájemnému přátelství se zdá, že přátelství se Celestinou upadá do pozadí. Jako

by si oba najednou naplno uvědomili, co je vlastně zač a že bude nejlepší, když se proti ní spojí. Ze slov Sempronia je patrné, že jeho přátelství se Celestinou také není moc upřímné.

CEL. - ¡Oh mis enamorados, mis perlas de oro; tal me venga el año, cual me parece vuestra venida!

PÁRM. – (Qué palabras tiene la noble. Bien ves, hermano, estos halagos fingidos.

SEMPR. – Déjala, que de eso vive. Que no sé quién diablos le mostró tanta ruindad

(s. 125).

Postupně se tedy ukázalo, že mezi Celestinou a mužskými postavami není skutečné přátelství. V každém případě je jedná pouze o strategické spojení, které navázala Celestina za vidinou nějakého zisku či prospěchu. Familiární oslovení ani v jednom případě tudíž neodráží skutečný vztah ale slouží pouze jako Celestinin nástroj k lepší manipulaci postavami.

4 Celestina a ženské postavy

Na rozdíl od mužských postav jsou pro Celestinu, jakožto dohazovačku, ženské postavy mnohem důležitější. V rámci svého povolání si utvořila okolo sebe kruh hned několika mladých žen, jejichž služby poté nabízí různým pánům. Konkrétně v díle vystupují tři dívky, které jsou aktuálně ve službách Celestiny – Lucrecia, Areúsa a Elicia. I přes to, že všechny tři patří do Celestinina společenství, každá z nich představuje trochu jiný typ prostitutky a každá z nich má tím pádem i trochu jiný vztah se Celestinou. Areúsa a Elicia jsou veřejné prostitutky, Lucrecia naproti tomu ještě není úplně začleněná do této profese. Kromě těchto tří dívek je tu ještě postava Melibeji. Ta se od ostatních postav liší hlavně svým postavením, patří do vyšší vrstvy společnosti, není to tedy jedna z klasických Celestininých dívek. I přesto si ale postupně k Celestině utváří jistý vztah a dá se tudíž považovat za součást tohoto společenství. V následujících kapitolách se podívám podrobněji na jednotlivé dívky a jejich vzájemné vztahy.

4.1 Melibea

Lacarra ve své práci uvádí tři typy prostitutek – prostitutky, které se veřejně objevují v nevěstincích, zlé ženy, které ale nejsou známy jako prostitutky a jako poslední ženy, které jsou z nějakého důvodu závislé na dohazovačkách a tudíž jsou k této profesi nucené. Vedle těchto tří kategorií se poté objevuje ještě jedna skupina žen. Jedná se o ženy dobré pověsti, dcery nebo vdovy ze sousedství a duchovní, které nejsou přímo prostituovány, ale které dohazovačka pravidelně zláká do nějakého sexuálního dobrodružství.¹⁵ Právě do této poslední kategorie patří Melibea.

Melibea je dcera Pleberia a Alisi. Stejně jako o Calistově postavení se i o tom jejím dozvídáme hned z počátečního shrnutí prvního aktu – [...] *Melibea, mujer moza, muy generosa, de alta y serenísima sangre, sublimada en próspero estado, [...]* (s. 27). Podle toho popisu je tedy jasné, že ani v nejmenším nepatří mezi prostitutky a dalo by se předpokládat, že nemá se Celestinou žádný bližší kontakt. Hned na začátku prvního aktu také razantně odmítá Calistovo vyznání citů a jakoukoliv možnost na opětování jeho citů – *MELIB. – ¡Vete, vete de ahí, torpe, que no puede mi paciencia tolerar que haya subido en corazón humano conmigo el ilícito amor comunicar su deleite!* (s. 29). Právě kvůli Calistovi a jeho lásce se ale situace brzy změní. Tím, že Calisto požádal Celestinu o pomoc se svým milostným problémem, předhodil jí nic netušící nevinnou Melibeau. Celestina se vydává k ní domů přesvědčit ji, aby Calistovi podlehla. Když

¹⁵LACARRA, María Eugenia, Cit. d., s. 5

se spolu poprvé potkávají dozvídáme se, že se překvapivě spolu už znají z dřívější doby, kdy Celestina ještě bydlela v lepší čtvrti a byla Melibejinou sousedkou. Původní předpoklad toho, že Melibea Celestinu nezná, byl tedy mylný. Z toho zjištění je jasné, že Melibea má alespoň nějaké tušení o Celestininých praktikách. Další zajímá skutečnost je to, že již při první setkáním Melibea oslovuje Celestinu jako matku – *MELIB. – ¿Por qué dices, madre, tanto mal de lo que todo el mundo con tan eficacia gozar y ver desea?* (s. 72). Používá tedy označení, které je charakteristické pro Celestininy bližší společnice. Z jejich dalšího rozhovoru je ale patrné, že v případě Melibeji má toto oslovení jinou funkci než u ostatních postav. O několik málo okamžiků dál ji totiž oslovuje jako svou kamarádku. – *MELIB. – Amiga Celestina, mujer bien sabia y maestra grande, mucho has abierto el camino por donde mi mal te pueda especificar* (s. 137). Přidáme-li k tomu fakt, že během jejich prvního rozhovoru Melibea odmítá pro Celestinu udělat jakoukoliv práci je jasné, že opravdu Melibea nepatří do stejné skupiny jako ostatní prostitutky (v tuto chvíli) i přes používání stejného oslovení. Nicméně, jak už bylo řečeno, Celestina se snaží její chování ovlivnit a stejně jako u Pármena se jí to velmi rychle daří. O několik dnů později od jejich prvního rozvoru si ji Melibea nechá zavolat s tím, že se necítí dobře a potřebuje vyléčit. Celestina na to několikrát zmíní Calista a jejich potenciální lásku jako lék, až Melibea skončí zbavena rozumu a s hynoucími city k němu.

MELIB. – ¡Oh mi Calisto y mi señor! ¡Mi dulce y suave alegría! Si tu corazón siente lo que agora el mío maravillada estoy cómo la ausencia te consiente vivir. ¡Oh mi madre y mi señora, haz de manera como luego le pueda ver, si mi vida quieres! (s. 142)

Jak můžeme vidět, Melibea naprosto otočila ve svém přesvědčení. Je najednou ochotná se s Calistem setkat a udělat vše, co po ní Celestina bude chtít. Celestinino úsilí se vyplatilo, Melibea svolí, že může Calisto přijít v noci k ní domů. Od toho okamžiku se dá říct, že Melibea má podobné chování jako prostitutka. Stejně jako ostatní soukromé prostitutky i ona si vodí svého milého k sobě domů. Stejně jak jim se pro ni slast a láska stávají nejdůležitější věci v životě. Literární kritik Abril-Sánchez má pro tento náhlý obrat, kromě Celestinina umění přesvědčovat, ještě jedno vysvětlení. Dle jeho názoru Melibea toužila po vstupu do světa prostitutek již dlouho dobu před tím, než ji Celestin začala přesvědčovat. Myslí si, že i první scéna ve které Melibea Calista odmítá je pouze přetvářka, která je nutná, aby neposkvřila jak svoji čest tak čest svých rodičů. K potvrzení této teorie se objevují v díle hned dva důkazy. První je použití oslovení matka komentované výše. Druhý důkaz je ten, že přesto že je Melibea dáma, která je před setkáním s Calistem stále panna, tvrdí svému milenci, že mu ukáže jak

nejlépe uspokojit sexuální touhy (což je u panny velmi neobvyklé).¹⁶ – *MELIB.* – *Holguemos y burlamos de otros mil modos que yo te mostraré; no me destroces ni maltrates como sueles* (s. 204). Dle mého názoru je, i s ohledem na tyto dva důkazy, tato teorie velmi pravděpodobná. Nemyslím si, že by Celestina dokázala Melibeu za tak krátkou dobu přesvědčit, pokud by ona sama skutečně nechtěla a neměla už (alespoň základní) předešlé zkušenosti s muži. I přes to všechno ale Melibea rozhodně není klasická prostitutka a tudíž u ní najdeme některé rozdíly oproti ostatním dívkám. Největší rozdíl je ten, že po smrti svého milence radši spáchá sebevraždu, než aby si hledala jinou lásku, jako to normálně dělají ostatní, protože se na rozdíl od nich do něho zamilovala ve stejnou chvíli jako uspokojovala svou sexuální touhu.¹⁷

4.2 Lucrecia

Lucrecia je první dívka, která se nachází v užším okruhu Celestininy společnosti. Její situace je ale trochu odlišná od zbylých dívek. Nejedná se totiž o prostitutku v pravém slova smyslu jako je tomu v případě Elicie a Areúsy. I přesto má ale jak s nimi tak se Celestinou specifický vztah. Abril-Jorge říká, že Lucrecia stojí na okraji tohoto společenství, protože pořád ještě nezískala všechny dovednosti, které by měla správná prostitutka mít. Označuje ji za “mladou prostitutku“, která se se učí onoho řemesla za pomoci rad dohazovačky Celestiny a zároveň tím, že pozoruje svou paní, kterou tolik prostředí prostituce přitahuje. Lucrecia je bezpochyby nejpoctivější z dívek, protože si od začátku drží odstup od projevování vášni své paní a velmi dlouho si je vědoma nebezpečí, které Celestina představuje. To ovšem není tak úplně z důvodu přímého odmítání jejího povolání, ale protože nechce ztratit výhody svého povolání a bydlení u vážené rodiny.¹⁸

O životě Lucrecie toho mnoho nevíme, autor nám neprozradil téměř nic o její minulosti, její rodině ani o jejím současném životě. Nedožíváme se ani nic o tom zda pochází z města nebo přišla z venkova. Ani její věk není nikde v díle přesně určen. Existují ale určitá vodítka, podle kterých se dá určit alespoň přibližné číslo. V devátém aktu přichází Lucrecia do Celestinina domu, aby jí donesla naléhavou zprávu od své paní Melibeji. Když za ní přijde, stane tváří v tvář Areúse, Elicii, Pármenovi a Semproniovi, kteří právě mají hostinu u Celestiny doma. Lucrecia v tu chvíli úplně zapomene na svou zprávu a zapovídá se se Celestinou. Dojde to až tak daleko, že Celestina začne vzpomínat na léta své prosperity a vypráví Lucrecii o dívkách, které pro ni v tu dobu pracovali – *CEL.* – *Yo vi, mi amor, a esta mesa, [...], nueve mozas de tus*

¹⁶ABRIL-SÁNCHEZ, Jorge. Una familia de metricas: prostitutas públicas y privadas, cortesana, rameras y putas viejas en La Celestina. *Celestinesca*. 2003, no. 27, s. 19-20

¹⁷Tamtéž, s. 11

¹⁸Tamtéž, s. 18-19

días, que la mayor no pasaba de dieciocho años y ninguna había menor de catorce (s. 132). Z těchto Celestiniých slov tedy můžeme předpokládat, že v tuto chvíli je Lucrecii něco mezi čtrnácti a osmnácti lety.¹⁹

Poprvé se Lucrecie objevuje až ve čtvrtém aktu. Celestina se vydává do Melibejina domu a my se v tu chvíli dozvídáme, že Lucrecia zde dělá služebnou – *CEL. – Y lo mejor de todo es que veo a Lucrecia a la puerta de Melibea* (s. 69). V 15. století bylo velmi běžné, že dívky pracovali jako služebné v domech bohatých pánů. Docházelo totiž k velké migraci z venkova do měst a chudé mladé dívky se tak věnovali této práci, aby se nemuseli uchýlit k nouzovému řešení v podobě prostituce.²⁰

Již od prvního okamžiku, kdy se Lucrecia objeví, můžeme pozorovat důkazy toho, že přesto, že je služebná, je Lucrecia do prostředí prostitutek zapojena. První z nich je vzájemné oslovení. Když se Lucrecia a Celestina poprvé setkají, okamžitě si můžeme všimnout familiárních označení, která mezi sebou používají – *LUCR. – Celestina, madre, seas bienvenida. CEL. – Hija, mi amor, [...]* (s. 70). Druhý důkaz je hned následující rozhovor, který spolu vedou. Již víme, že Celestina dříve bydlela v sousedství Melibejiných rodičů a tudíž i Lucrecie (připustíme-li, že již v té době u nich Lucrecia sloužila). Z jejích slov je patrné, že je obeznámena o jejích zvycích a že má alespoň nějaké povědomí o tom, co její povolání obnáší – *LUCR. – ¿Cuál Dios te trajo por estos barrios no acostumbrados? [...] ¿A eso sólo saliste de tu casa? Maravíllome de ti, que no es ésa tu costumbre ni sueles dar paso sin provecho* (s. 70). Poslední důležitý důkaz je její spojení s ostatními dívkami prostitutkami, Eliciou a Areúsou. Nejdříve se podíváme na její vztah s Eliciou. Celkem třikrát je v díle zmínka o tom, že jsou Elicia a Lucrecia sestřenice. Nejprve přichází toto označení z úst Celestiny – *CEL. – [...] veo a Lucrecia, prima de Elicia* (s. 69). Když jde Celestina do domu Melibeji, jako první zmíní pozdrav, který jí vzkazuje Elicia – *CEL. – Hija, mi amor, deseo de todos vosotros, traerte encomiendas de Elicia [...]* (s. 70). Lucrecia ho sice neopětuje, ale předpokládá se, že pozdrav přijala. Tato skutečnost se dá brát jako první důkaz toho, že mezi dívkou existuje skutečný příbuzenský vztah. Podruhé tento příbuzenský vztah zmiňuje sama Elicia, když v devátém aktu hádá, kdo klepe na dveře Celestinina domu – *ELIC. – O la voz me engaña o es mi prima Lucrecia* (s. 130). A jako poslední hovoří před Lucrecií o jejich sestřenicích opět Celestina, během již zmiňovaného vzpomínání na dobu své prosperity – *CEL. – Yo vi, mi amor, a esta*

¹⁹ SNOW, Joseph T. *Las tres primas del entorno celestinesco y una nota sobre el tema del linaje. Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2008, no. 32, s. 292

²⁰ ABRIL-SÁNCHEZ, Jorge. *Cit. d.*, s. 19

mesa, donde agora están tus primas asentadas, [...] (s. 132). Podle literárního kritika Snowa, jsou tyto tři zmínění důkazem, že mezi Lucrecií a Eliciou skutečně existuje příbuzenský vztah. Myslí si, že v tomto případě oslovení sestřenice (v originále *prima*) nemůže sloužit jako oslovení mezi kolegyněmi, protože Lucrecia ještě naplno nevstoupila do kruhů prostituce a tudíž oslovení musí mít základ v opravdovém příbuzenském vztahu.²¹ Já si myslím, že tato teorie nutně nemusí být pravda. Vzhledem k tomu, že Lucrecia nikdy o Elicie jako o své sestřenci nemluvila a také vzhledem k provázanosti Celestiny s Elicí, mohla mladá dívka pouze přistoupit na její hru a používat toto oslovení, aby Lucrecii pomohla vmanipulovat do jejich světa. Podobný názor má i Abril-Sánchez, pro kterého má toto oslovení jedinou funkci a to označování kolegyně. Podle něho má společenství kolem Celestiny přesný řád, podle kterého se vzájemné oslovení řídí. Všechny dívky pracující pro Celestinu se mezi sebou oslovují jako sestřenice a tudíž pak Celestina musí být jejich teta. Možnost skutečného příbuzenského vztahu vůbec nebere v potaz.²² V případě Areúsy je to mnohem jednodušší. Její vztah s Lucrecií je zmíněný pouze jednou a to dohromady s Elicí (viz poslední citace) tudíž nemáme dostatek informací ani pro vyvrácení ani pro potvrzení jejich vzájemného vztahu.²³

Kromě důkazů, že je Lucrecia do společenství začleněna můžeme také pozorovat její touhu více se zapojit. Naplno se tato touha projeví když Lucrecia přichází do Celestinina domu v době hostiny ostatních prostitutek se sluhy. Jakmile Lucrecia vidí, že Celestina má plný dům lidí, prohlásí o nich, že jsou to čestní lidé – *LUCR. – Dios bendiga tanta gente y tan honrada (s. 132).* V těchto jejích slovech můžeme pozorovat autorovu sociální kritiku tehdejší společnosti. Díky nim totiž dochází ke smazání rozdílů mezi jejími pány a lidmi z prostředí prostituce. Obě skupiny se chovají stejně, pouze ta u Celestiny doma nemá tak dobrou pověst.²⁴ Poté nastává již zmiňovaný okamžik Celestinina vzpomíná na časy prosperity. Lucreciina reakce na toto vyprávění je právě obraz touhy být také jednou z prostitutek.

LUCR. – Por cierto, ya se me había olvidado mi principal demanda y mensaje con la memoria de ese tan alegre tiempo como has contado, y así me estuviera un año sin comer, escuchándote y pensando en aquella vida buena, que aquellas mozas gozarían, que me parece que y semeja que estoy agora en ella (s. 134).

²¹ SNOW, Joseph T. Cit. d., s. 299-300

²² ABRIL-SÁNCHEZ, Jorge. Cit. d., s. 14

²³ SNOW, Joseph T. Cit. d., s. 300

²⁴ ABRIL-SÁNCHEZ, Jorge. Cit. d., s. 19

I když se ale Lucrecia do skupiny už téměř začlenila, stále musí udělat několik změn, aby se mohla naplno věnovat nové profesi. Jedna taková změna se například týká jejího vzhledu. Během jednoho společného setkání Celestina Lucrecii radí, jak si má svázat vlasy a že by měla něco udělat se svým zapáchajícím dechem. Lucreciina odpověď je další nepatrná ukázka její touhy stát se prostitutkou.²⁵

CEL. – Irás a casa y darte he una lejía, con que pares esos cabellos más que el oro. No lo digas a tu señora. Y aun darte he unos polvos para quitarte ese olor de la boca, que te huele un poco [...].

LUCR. - ¡Oh, Dios te dé buena vejez, que más necesidad tenía de todo eso que de comer!
(s. 83)

4.3 Areúsa

Areúsa je nejsložitější a charakterově nejpropracovanější ženská postava. S tím souvisí fakt, že o jejím životě víme více informací než u předchozích dvou dívek. Jako postava se samotná Areúsa objevuje až v sedmém aktu, nicméně Celestina zmiňuje její jméno již v prvním aktu, když ji zmiňuje Prámenovi jako Elicijinu sestřenicí. Během tohoto jejich rozhovoru se také poprvé objevuje jméno Areúsina otce. Je velmi překvapivé, že jeho jméno nezazní poprvé z úst Celestiny, ale z úst Pármena – *CEL. – Sempronio ama a Elicia, prima de Areúsa. PÁRM. ¿De Areúsa, hija de Eliso? CEL. – De Areúsa, hija de Eliso* (s. 52). Z nějakého důvodu tedy jak Celestina, tak Pármeno znají jméno Areúsina otce. Jedná se tedy o další z tzv. neviditelných postav. Eliso v díle nemluví ani nevystupuje, nicméně jeho jméno je několikrát zmiňováno a tudíž je důležitý pro vývoj děje. Podobně je tomu i s Areúsinou matkou. Její jméno sice není známé, nicméně Areúsa ji, stejně jako otce, několikrát zmiňuje²⁶ – *AREÚ. – No es sino mi mala dicha, maldición mala, que mis padres me echaron* (s. 110). Další informace o jejím životě, která je zmíněná Celestinou, je Areúsin věk – *CEL. – No parece que hayas quince años* (s. 109). Jak vidíme, Celestina prohlašuje, že je Areúse patnáct let a že na to vůbec nevypadá. To, že ji označuje jako patnácti letou (nebo dokonce mladší) dívku, se může zdát poněkud zvláštní s ohledem na to, že se věnuje prostituci. Někteří literární kritici proto na tuto výpověď nahlízejí poněkud kriticky a přisuzují Areúse skutečný věk kolem 20 let. Pokud ovšem vezeme v úvahu

²⁵ ABRIL-SÁNCHEZ, Jorge. Cit. d, s. 19

²⁶ SNOW, Joseph T. Cit. d., s. 296

Celestina slova, zmíněná v předchozí kapitole, o svých dřívějších dívkách (žádná mladší čtrnácti a starší osmnácti let), mohlo by patnáct být Areúsina opravdový věk.²⁷

Na rozdíl od Lucrecie, která pouze touží po řemeslu prostitutky, Areúsa je již v tomto oboru velmi zaběhlá. Představuje jeden z typů prostitutek, které se v té době ve Španělsku objevovali. Jedná se o exkluzivní prostitutku, která žije více méně nezávislým životem, žije ve svém vlastním domě, vyznačuje se nesmírnou krásou a nízkým věkem (již víme, že Areúse je pouhých patnáct let) a díky tomu si může dovolit vybírat pouze některé, lepší klienty, anebo dokonce udržovat vztah pouze s jedním (ve španělském jazyce se taková žena označovala jako „*ramera*“).²⁸ Přesně takto je Areúsa čtenáři prezentována v sedmém aktu, kdy se poprvé jako postava objeví. Celestina ji jde navštívit do jejího domu, aby ji přemluvila ke spolupráci a to v podobě svedení Pármena.

Ted' jedna zajímavost ohledně Areúsina domu. Téměř na konci díla, ve čtrnáctém aktu, se dozvídáme, že její dům leží v poměrně blízkosti Calistova domu. Když totiž jeho další dva pomocníci Tristan a Sosio pozorují z okna jeho noční setkání s Melibeou, vidí Eliciu, jak jde navštívit Areúsu. Tyto domy tedy musí stát minimálně ve stejné ulici.²⁹

SOS. – Mira aquella lutosa que se limpia agora las lágrimas de los ojos. Aquella es Elicia, [...]. Y aquella casa donde entra, allí mora una hermosa mujer, muy graciosa y fresca, enamorada, medio ramera; [...], y llámase Areúsa (s. 197).

Z Calistova pohledu se toto zdá jako nerelevantní informace, vzhledem k tomu, že on to v textu nijak nekomentuje. Pokud se ale na to podíváme z Areúsina a Celestinina pohledu, může nás to dovést k poměrně zajímavému zjištění. Ve chvíli kdy se Celestina snaží Areúse dohodit Pármena, představí jí ho jako sluhu u toho pána, kterého tak dobře zná a který by stál na její straně – *CEL. – Pármeno y él son compañeros, sirven a este señor que tú conoces y por quien tanto favor podrás tener (s. 110–111)*. Z těchto slov je tedy patrné, že Areúsa svého souseda zná a že Celestina si je tohoto jejich „přátelství“ moc dobře vědoma. Ještě jedno potvrzení jejich známosti přichází později z úst samotné Areúsy, když vyjádří žárlivost nad jeho nákloností k Melibeje – *AREÚ. – No sé qué se ha visto Calisto, porque deja de amar otras que más ligeramente podría haber y con quien más él holgase; [...]* (s. 127). Z těchto dvou scén je tedy více než pravděpodobné, že Areúsa a Calisto byli nejenom sousedé, ale také že Calisto byl

²⁷SÁNCHEZ, Juan Antonio. *La tesitura de La Celestina: (Una aproximación)*. 1-a ed. Praga: Karolinum, 2012. Acta Universitatis Carolinae, s. 159. ISBN 978-802-4619-187.

²⁸ Tamtéž, s. 159.

²⁹ SNOW, Joseph T, Cit. d., s. 298

v jednu chvíli Areúsina klient.³⁰ Tato skutečnost ještě více potvrzuje Calistovo provázanost se Celestininím světem a světem prostitutek.

Během Areúsina prvního setkání se Celestinou v sedmém aktu je vidět, že i ona obdivuje Areúsina život jako exkluzivní prostitutky. Jako první obdivuje nápadnou čistotu a upravenost její ložnice.

CEL. – ¡Ay cómo huele toda la ropa en bulléndote! ¡A osadas, que está todo a punto! Siempre me pagué de tus cosas y hechos, de tu limpieza y atavío. [...] ¡Qué sábanas y colcha! ¡Qué almohadas y qué blancura (s. 108)!

Kromě místnosti a nábytku také obdivuje její tělo a její krásu. Areúsa si totiž stěžuje na ženské bolesti. Celestina ji proto přesvědčí, aby se jí na to mohla podívat a vidí tak Areúsino tělo odhalené, v plné kráse, a čtenář má další důkaz o jejím zařazení mezi exkluzivní prostitutky.

CEL. - ¡Bendígate Dios y señor San Miguel ángel, y qué gorda y fresca estás! ¡Qué pechos y qué gentileza! Por hermosa te tenía hasta ahora, viendo lo que todos podían ver; pero ahora te digo que no hay en la ciudad tres cuerpos tales como el tuyo, en cuanto yo conozco (s. 109).

Již během této scény můžeme vidět vztah, jaký spolu Areúsa se Celestinou mají. Na první pohled je patrné, že přesto, že ji Celestina vyjadřuje obdiv, jejich vztah není čistě přátelský a rozhodně není upřímný. To nám dokazuje rozdílnost mezi tím, co si Areúsa o Celestině myslí (vidíme slova, která si pro sebe mumlá, když Celestina přichází) a tím, jaká slova používá, když s ní mluví – *AREÚ.* – (*¡Válala el diablo a esta vieja, con qué viene como huestantigua a tal hora! Tía, señora, ¿qué buena venida es ésta tan tarde? (s. 108).* Sama pro sebe si Areúsa stěžuje, proč ji ta stařena přišla otravovat, ale nahlas používá velmi vlídná slova, tak aby Celestinu žádným způsobem neurazila. Tato přetvářka je vlastně první menší ukáзка skutečné Areúsy, která je schopna vždy udržet situaci pod kontrolou i přes sebevětší nelibost, kterou k druhé osobě cítí, a která se naplno projeví až v pozdějších aktech.³¹

Jako další je otázka udržování sexuálního vztahu pouze s jedním mužem. V sedmém aktu se Areúsa takto skutečně prezentuje. Na Celestino naléhání ohledně Pármena totiž Areúsa zpočátku reaguje odmítavě s tím, že ví, že má přítele, který právě odešel do války a že ho nemůže za žádnou cenu zradit – *AREÚ.* - *¿Pero que quieres que haga? Sabes que se partió*

³⁰ SNOW, Joseph T, Cit. d., str. 298

³¹ SNOW, Joseph T. Cómo los autores de Celestina concibieron el personaje de Areúsa. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2019, no. 43, s. 231

ayer aquel mi amigo con su capitán a la guerra (s. 110). Vzápětí přidává argumenty, proč svého přítele nechce zradit. Podle svých slov si získává díky tomuto unikátnímu spojení značné výhody, kterými jinak disponují pouze vdané ženy. Označení *amigo* bylo totiž typické označení pro zvláštní vztah mezi mužem a ženou, který se velmi podobal manželství³² – AREÚ. – *Que me da todo lo que he menester, tiénteme honrada, favoréceme y trátame como si fuese su señora* (s. 110). Areúsa je velmi pyšná na to, že není jednou z těch dívek, které musí prodávat své tělo každému, kdo si o to řekne, aby vůbec měly nějaké peníze. Žádná mladá dívka, pracující ve veřejném nevěstinci nemůže nikdy dosáhnout takové svobody a takového života plného luxusu, jako má právě Areúsa jako privátní dívka. Proto si, i přes Celestino ujišťování, že s více muži by získala mnohem větší profit, snaží udržet své postavení a věrnost jednomu muži.³³ Tuto věrnost ostatně dokládají i Pármenova slova. Pármeno si stěžoval Celestině, že nemá žádnou šanci se Areúse vyznat ze svých citů, protože ona mu pokaždé, když to vyzkoušel, ukázala záda.

PÁRM. – Yo ya desconfiaba de la poder alcanzar, porque jamás podía acabar con ella que me esperase a poderle decir palabra. Y como dicen, mala señal es de amor huir y volver la cara (s. 107).

Z jeho slov se dá soudit, že mu Areúsa nedávala žádnou šanci, což je chování, které by člověk běžně u prostitutky nečekal. Je tedy zřejmé, že Areúsa (alespoň zde v sedmém jednání a poté v devátém) není typická prostitutka.³⁴ Nakonec po neúprosném Celestině naléhání souhlasí, že se podlehe Pármenovým sexuálníím touhám. I přes to se ale snaží dávat náležitě najevo, že toto není situace na kterou by byla zvyklá. Před Pármenem zdůrazní, že by s ní měl jednat s úctou, protože rozhodně není jedna z těch žen, co veřejně prodávají své tělo. Svou čestnost se ale snaží demonstrovat i před Celestinou a to tím, že nechce, aby byla jejich aktu přítomna.

AREÚ. – Ay, señor mío, no me trates de tal manera; ten mesura por cortesía; mira las canas de aquella vieja honrada que están presentes; quítate allá, que no soy de aquellas que piensas; no soy de las que públicamente están a vender sus cuerpos por dinero. Así goce de mí, de casa me salga, si hasta que Celestina mi tía sea ida a mi ropa tocas (s. 113).

³² MESTRES, Bienvenido Morros. Areúsa en *La Celestina: De la Comedia a la Tragicomedia. Anuario de estudios medievales*. 2010, vol. 40, s. 361

³³ IGLESIAS, Yolanda. La prostitución en "La Celestina": estudio histórico-literario. *EHumanista: Journal of Iberian Studies*. 2011, vol. 19, s. 203

³⁴ MESTRES, Bienvenido Morros. Cit. d., s. 361

Celestinu její slova velmi naštvou. Kvůli tomu, že se ona snaží všechny přesvědčit, že je čestná žena, vypadá Celestina jako někdo nerozumný, kdo ignoruje svou práci. Připomene jí proto, že jsou si velmi podobné, že i ona byla dříve pouze exkluzivní dívka, která měla více mužů a přesto si nikdy nedovolila vyhnat z místnosti své nadřízené. Areúsino přání jejího odchodu bere dokonce jako urážku, že nerozumí své práci. Naštvaně tedy Areúse odpovídá, že ona přeci už viděla ženu s mužem a že už má v tomto oboru mnoho zkušeností. A v neposlední řadě Areúse připomíná, že ji moc dobře zná a že tedy zrovna před ní nemusí zatajovat, že není žádná svěťice.³⁵

CEL. - ¿Qué es esto, Areúsa? ¿Qué son estas extrañezas y esquividad, estas novedades y retrainiento? Parece, hija, que no sé yo qué cosa es esto, que nunca vi estar un hombre con una mujer juntos y que jamás pasé por ello ni gocé de lo que gozas y que no sé lo que pasan y lo que dicen y hacen. [...] Pues avísote, de tanto, que fui errada como tú y tuve amigos; pero nunca el viejo ni la vieja echaba de mi lado [...]. Parece que ayer nace, según tu encubrimiento. Por hacerte a ti honesta, me haces a mí necia y vergonzosa y de poco secreto y sin experiencia [...] (s. 113-114).

Dále se Areúsa objevuje v aktu devátém. Jedná se o akt, ve kterém Celestina pořádá již zmiňovanou hostinu pro své dvě dívky a jejich současné milence. Během této hostiny nám autor poměrně podrobně představuje Areúsino povahu a její názory ohledně práce prostitutky a služebné. Poprvé se zde také naplno projevuje její nezávislost. Areúsa je přesvědčená, že život prostitutky (alespoň té exkluzivní, jako je tomu v jejím případě) je v mnoha ohledech mnohem výhodnější, než život služebné v něčí domácnosti. Dle jejich vlastních slov nemají služebné téměř žádnou svobodu, nemůžou totiž nikdy dělat to, co mají rády, protože ji tom jejich pánové nedovolí a také, protože nevydělávají příliš mnoho peněz. K tomu všemu se k nim jejich pánové často nechovají moc hezky. Nejenom, že nemají dovoleno s nikým si tykat, ještě ke všemu je velmi často pánové urážejí anebo dokonce i bijí. A jako završení toho všeho, pokud se takové slečny chtějí vdát, jejich pánové neváhají ani minut a okamžitě je vyženou z domu a nedají jim téměř nic navíc do začátku nového života.³⁶

AREÚS. – [...] éstas, que sirve a señoras, ni gozan deleite ni conocen los dulces premios de amor. Nunca tratan con parientes, con iguales a quien pueden hablar tú por tú, [...]. Gástase con ellas lo mejor del tiempo, y con una saya rota de las que ellas desechan, pagan servicio de diez años. Denostadas, maltratadas las traen, continuo sojuzgadas,

³⁵ MESTRES, Bienvenido Morros. Cit. d., s. 367

³⁶ IGLESIAS, Yolanda. Cit. d., s. 203

que hablar delante [de] ellas no osan. Y cuando ven cerca el tiempo de la obligación de casallas, levántanles un caramillo que se echan con el mozo o con el hijo o píndeles celos del marido o que meten hombres en casa [...] (s. 131).

Kromě zmíněné svobody a možnosti užívat si podle svých přání je pro Areúsu důležitý důvod, proč je raději prostitutkou, skutečnost, že má více možností, jak důstojně žít ve staří. Ve chvíli kdy jsou vyhnány z domu svých pánů, jsou služebné prakticky bez budoucnosti. Nemají téměř žádné našetřené peníze a jsou příliš staré na to, aby pracovaly někde jinde a něco si vydělaly. Prostitutky jsou na tom lépe. Kromě toho, že si mohou peníze našetřit již během mládí, se ve staří můžou věnovat jiným pracím spojeným se společenství prostitutek, stejně jako to dělá Celestina. Z Areúsina pohledu je tedy práce prostitutky velmi výhodná pro mladou ženu jako je ona.³⁷ Pořád se ale jedná o nelegální činnost, tudíž přes všechny zmíněné výhody i pro Areúsu existují možná rizika. Musí si tedy dávat dobrý pozor, aby její činnost zůstala pokud možno v tajnosti. Dokládají to její obavy o závistivé sousedky, které vyjadřuje před Celestinou – AREÚ. – *Tengo vecinas envidiosas. Luego lo dirán. Así que, aunque no haya más mal perderle, será que ganaré en agradar al que me mandas (s. 111).* Podobný strach poté vyjádří ještě jednou, když se snaží spolu s Elicicou zabránit Centuriovi, aby pohoršoval celé město svojí pomstou Calistovi.³⁸

CENT. – Más deseo yal la noche pro tenerte contenta, que tú por verte vengada. Y porque más se haga todo a su voluntad, escoge qué muerte quieres que le dé.

ELIC. – Areúsa, por mi amor, que no se ponga este hecho en manos de tan fiero hombre. Más vale que se quede por hacer que no escandalizar la ciudad, por donde nos venga más daño de lo pasado (s. 198).

Je tedy zřejmé, že si jsou obě dívky vědomi ilegality svého chování a nebezpečí, které by jim hrozilo z odhalení. Areúsina hrdost na povolání prostitutky není to jediné ze svého života, co nám během hostiny na sebe dívka prozradí. Dozvídáme se také, že kromě Calista Areúsa důvěrněji zná i jeho lásku Melibeou. Hostinu využívá k tomu, aby mohla přede všemi zpochybnit Melibejinu krásu tím, že odhaluje informace o jejím těle a o jejích soukromých návycích. Říká například, že když se Melibea chystá ven, maže si na tvář několik různých zkrášlovacích prostředků, které ale tak nevalně zapáchají, že se člověku z nich dělá zle. Pokračuje

³⁷ IGLESIAS, Yolanda. Cit. d., s. 204

³⁸ Tamtéž, s. 205

s pomlouváním jejího děla. Dle jejích slov je Melibea krásná pouze proto, že je bohatá. Její tělo prý vypadá jako tělo padesátileté ženy a ne mladé slečny jakou ona je.

AREÚS. – Todo el año se está encerrada con mudas de mil suciedades. Por una vez que haya de salir donde puede ser vista, enviste su cara con hiel y miel, con unas tostadas y higos pasados y con otras cosas, que por reverencia de la mesa deajo de decir. Las riquezas las hacen a éstas hermosas y ser alabadas; que no las gracias de su cuerpo. Que así goce de mí, unas tetas tiene, para ser doncella, como si tres veces hobiese parido; no parecen sino dos grandes calabazas (s. 127).

Jak je možné, že Areúsa ví o Melibee tolik osobních informací? Profesor Mastres nám ve svém díle předkládá několik teorií, jak si na tuto otázku odpovědět. Nakladatelé si myslí, že se tyto dvě dívky mohly setkat ve veřejných lázních, které byly v 15. století velmi populární a kde by Areúsa mohla bez problému pozorovat tělo dámy. Tato teorie se ale nezdá moc pravděpodobná vzhledem k tomu, že Melibea je bohatá dáma, které žije ve velkém domě, který má jistě svou vlastní koupelnu a nemá tedy potřebu navštěvovat veřejné lázně. Kromě toho by ji jistě její rodiče na takové místo samotnou nepustili. Mastres tedy předkládá druhou, pravděpodobnější teorii. Ovidius ve své knize *Umění milovati* radí mužů jak se účinně zbavit nechtěné lásky. Podle něho by muži, kteří nevidí na své milované žádnou vadu, měli navštívit svou dámu v ranních hodinách, aby ji viděli hned po probuzení před nanesením všech zkrášlovacích prostředků, protože v tu chvíli se jim okamžitě znechutí. Přidává k tomu příklad služek, které se v takových chvílích snaží svým dámám vyhnout a dokonce se i jejich vzhledu smějí. Právě toto by mohl být případ Areúsy, které pravděpodobně před svou získanou svobodu, jako velmi mladá sloužila v domě u Melibeji a mohla tak vidět její tělo v neupravené podobě.³⁹

Po této hostině Areúsa zmizí na několik aktů z děje a vrátí se až v aktu patnáctém. V tomto aktu dochází k zásadnímu obratu v ději, který velmi ovlivní Areúsin charakter, lépe řečeno se teprve v tomto aktu ukážou její pravé rysy. Kvůli nešťastnému sledu událostí došlo v předchozích aktech hned ke třem vraždám. Nejprve umírá Celestina rukama Calistových sluhů Pármena a Sempronia, kteří za to o několik okamžiků později zaplatí vlastní smrtí. Areúsa se to všechno dozvídá v aktu patnáctém. Nejprve se ale objevuje společně s novou mužskou postavou Centuriem, kterého ona sama nazývá darebákem. Centurio se jako postava objevuje poprvé právě až v tomto aktu, my se ale dozvídáme, že pro Areúsu není rozhodně neznámý

³⁹ MESTRES, Bienvenido Morros, Cit. d., s. 371-372

muž. V této scéně mu totiž vyčítá, že nechce pro ni udělat jednu laskavost přes to, že ona mu dříve dávala všemožné dary jako například zbraně nebo oblečení.

AREÚ. – Vete de mi casa, rufián, bellaco, mentiroso, burlador, que me traes engañada, boba con tus ofertas vanas. [...] Yo te di, bellaco, sayo y capa, espada y broquel, camisas de dos en dos a las mil maravillas labradas, yo te di armas y caballo, púsete con señor que no le merecías descalzar; agora una cosa que te pido que por mí hagas, pónesme mil achaques (s. 180).

Je tedy zřejmé, že voják, který odešel do války a kterého zmiňuje v sedmém aktu, nebyl první muž se kterým měla romantický vztah. Podle těchto slov můžeme předpokládat, že před vojákem měla vztahy i s jinými muži. Podle výčtu dárků, které Centuriovi darovala, se rozhodně nejednalo o levné záležitosti. Peníze na takové drahé dárky pravděpodobně získala za vztahy s klienty, kteří jí velmi dobře platili. Centurio byl v té době zřejmě její kuplíř a tyto dárky sloužily jako platba za jeho vykonané služby.⁴⁰ Že Centurio není zmínění kamarád, který odešel do války je zřejmé. Muž v této scéně neodpovídá popisu muže, který si svou ženu vydržuje a chová se k ní jako k dámě. Navíc Areúsa popisuje Centuria jako někoho, kdo má nevěstinec s třiceti dívkami – *AREÚ. – Los cabellos crespos, la cara acuchillada, dos veces azotado, manco de la mano del espada, treinta mujeres en la putería* (s. 180). Najednou tedy před námi stojí naprosto odlišná Areúsa od té ze sedmého aktu. Zdá se, že to již není dívka, která si udržuje vztah pouze s jedním mužem. Naopak, je to dívka, která vede podobný život jako ten, ke kterému ji Celestina před pár dny přesvědčovala a který ona zarytě odmítala.⁴¹ Poté, co Areúsa vyžene Centuria ze svého domu, přichází ji navštívit Elicia, aby jí sdělila ty nešťastné noviny. Je zajímavé sledovat, jak na ně Areúsa reaguje. Nejprve ukazuje, že je velmi zničená smrtí Pármena. Podle jejích slov to vypadá, že se do něj nakonec snad i zamilovala a že on se stal jejím jediným mužem – *AREÚ. - ¡Oh mi Pármeno y mi amor, y cuánto dolor me pone su muerte! ¡Pésame del grande amor que con él tan poco tiempo había puesto, [...]!* (s. 183). Protože ale Areúsa téměř nikdy nemluví v díle pravdu a protože její smutek netrvá příliš dlouho, není jisté, zda jsou její slova pravdivá. Místo smutku se téměř okamžitě rozhodne upnout na pomstu, protože si myslí, že pomsta Calistovi a Melibeje, tedy těm, kteří to všechno způsobili, všechno vyřeší. Povolá si proto na pomoc zpět darebáka Centuria, aby se za ní pomstil. To že se Areúsa obrátila s touto prosbou právě na něj, byla ale chyba. Centurio jí sice slíbil, že to udělá, evidentně ale lhal. Hned poté, co slib učil, už přemýšlel nad tím, jak se z toho vymluvit

⁴⁰ SNOW, Joseph T., Cit. d., s. 224-225

⁴¹ MESTRES, Bienvenido Morros. Cit. d., s. 376

– *CENT.* – ¡*Allá irán estas putas atestadas de razones! Agora, quiero pensar cómo me excusaré de lo prometido, [...] (s. 199).* Calisto nakonec sice umírá, ovšem ne rukou Centuria. Areúsa už se nicméně v dalších aktech neobjevuje a tudíž nevíme, jak reagovala na to, že její pomsta nakonec nevyšla podle jejích plánů.⁴² Dále se konečně ukazuje další kousek vztahu mezi ní a Celestinou. Dozvídáme se, co si o ní Areúsa skutečně myslela. Když ji přijde navštívit Elicia, říká jí, že se po smrti Celestiny cítí mnohem líp a že vlastně její smrt je dobrá věc pro ně pro obě – *AREÚ.* – *Quizá por bien fue para entrambas la muerte de Celestina, que yo ya siento la mejoría más que antes (s. 191).* Navíc jí později přiznává, že se celou dobu před Celestinou přetvařovala a že si ona myslela, že je hloupá pouze proto, že to tak sama chtěla – *AREÚ.* – *Pues, prima, aprende, que otra arte es ésta que la de Celestina; aunque ella me tenía por boba, porque me quería yo serlo (s. 195).* Familiární oslovení mezi těmito dvěma ženami tak dle mého názoru opět nemá podstatu žádného pravého příbuzenského vztahu. V tomto případě se pouze jedná o oslovení mezi kolegyněmi, respektive ženami z prostředí prostituce.

Jak jsme mohli vidět, z citlivé dívky ze sedmého aktu se postupně stala poměrně násilnická, prolhaná a velmi vypočítavá osoba. Postupné odhalování její osobnosti je rozhodně důkazem toho, že Areúsa rozhodně nepatří mezi typické prostitutky. Jedná se o dívku, která je schopna velmi milovat, ale také velmi nenávidět a která se navíc vyznačuje velkou cílevědomostí. Dá se říct, že se jedná, z hlediska psychologie, o nejlépe propracovanou postavu toho díla a zaslouží tak obdiv všech čtenářů.⁴³

4.4 Elicia

Poslední Celestinina dívka je Elicia. Ze všech čtyř dívek je tato nepochybně na Celestině nejvíce závislá. Jako jediná je opravdu naplno začleněna do jejího systému prostituce, učí se od ní všechny zvyky tohoto řemesla a po smrti Celestiny dokonce všechno zdědí a stane se její nástupkyní. Podle Abril-Sáncheze je Elicia typická tzv. veřejná prostitutka, tedy dívka, která se svému řemeslu věnuje naprosto veřejně a která má klidně několik mužských klientů najednou. S klienty se schází ve svém domě, respektive v domě Celestiny, kde bydlí a který je zároveň veřejným nevěstincem. Dle jeho názoru je tato její osobnost veřejné prostitutky vidět hned v první scéně, ve které se Elicia objeví.⁴⁴ Je to scéna z prvního aktu. Celestina jde se Semproniem do svého domu za Elicíí. Ta má ale v té době v domě jiného milence a snaží se ho tak rychle před Semproniem schovat.

⁴² SNOW, Joseph T. Cit. d., s. 233

⁴³ Tamtéž, s. 238

⁴⁴ ABRIL-SÁNCHEZ, Jorge, Cit. d., s. 17

CELESTINA – ¡Albricias, albricias, Elicia! ¡Sempronio, Sempronio!

ELICIA – ¡Ce, ce, ce!

CEL. - ¡Por qué?

ELIC. – Porque está aquí Crito.

CEL. - ¡Mételo en la camarilla de las escobas, presto; dile que viene tu primo y mi familiar! (s. 38)

Podle něho je tato scéna krásným příkladem hedonistické povahy dívky, která je schopná bez jakéhokoliv problému střídat klienty a dokonce bez problému udržovat i vztah se dvěma najednou. Když Sempronio odejde, říká dokonce Celestině, že v ten samý den měla ještě dalšího klienta⁴⁵ – *CEL. – Dime, ¿está desocupada la casa? ¿Fuése la moza que esperaba al ministro?* *ELIC. – Y aun después vino otra y se fue (s. 66).* Jak už tomu ale v případě díla *La Celestina* bývá, nic není jednoznačné a není tomu jinak ani u této scény. Například docent Sánchez má na to úplně jiný pohled. Dle jeho názoru první Elicijina scéna není důkazem její hedonistické povahy. Naopak je to důkaz toho, že se Elicia chová jako profesionálka. Kdyby totiž skutečně bylo jejím cílem pouze užívání, nesnažila by se Crito před Semproniem schovat. Takhle se ale snaží, aby si každý její klient myslel, že je její jediný, což by běžná veřejná prostitutka asi nedělala. Dále také úplně nesouhlasí s tím, že Elicia je právě typická veřejná dívka. To, že bydlí u Celestiny a že se jí Celestina snaží naučit všechna odvětví svého řemesla (tedy například i magii), je důkazem toho, že to není obyčejná veřejná prostitutka. Je spíše něco mezi veřejnou a privátní.⁴⁶ I přes rozdílné názory je ale jasné, že Elicia je ochotna prodávat své tělo mnohem více než Areúsa a ostatní dívky. To ostatně dokládá ještě jedna scéna, konkrétně ta, kdy se Celestina snaží Areúsu přesvědčit ke svedení Pármena. Předkládá jí Elicii jako důkaz toho, jak by se podle ní měla prostitutka chovat, aby byla ve svém povolání nejlepší. I zde se zmiňuje množství mužů, které je Elicia schopná najednou udržovat jako své klienty.

CEL. - ¡Ay, ay, hija, si vieses el saber de tu prima y qué tanto le ha aprovechado mi crianza y consejos y qué gran maestra está! [...] Que uno en la cama y otro en la puerta y otro, que suspira por ella en su casa, se precia de tener (s. 111).

Kromě toho, že se před Semproniem snaží schovat dalšího svého klienta, je zajímavé, že Sempronio k Elicii evidentně chová hlubší city. Několikrát jsme svědky toho, jak o ní mluví

⁴⁵ ABRIL-SÁNCHEZ, Jorge. Cit. d., s. 17

⁴⁶ SÁNCHEZ FERNÁNDEZ, Juan Antonio. Cit. d., s. 158

jako o své lásce. První zmínka o jejich poutu se dokonce objevuje ještě před tím, že do děje vstoupí Elicia jako taková. Sempronio ji zmiňuje když vede monolog o tom, zde bude nebo nebude naslouchat rozkazům svého pána. Z toho se dá usuzovat, že je Sempronio již delší dobu Elicii kamarád.⁴⁷

SEMPR. - ¿Dejarle he solo o entraré allá? Si le dejo, matarse ha; si entro allá, matarme ha. Quédese; no me curo; más vale que muera aquél, a quien se enojosa la vida, que no yo, que huelgo con ella. Aunque por ál no desease vivir, sino por ver [a] mi Elicia, [...]
(s. 30).

Dokonce i Semproniov pán Calisto mluví o tom, že Sempronio je do Elicie viditelně zamilovaný – CAL. – *Torpe cosa es mentir el que enseña a otro, pues que tú te precias de loar a tu amiga Elicia* (s. 32). Několikrát ji i oslovuje má láska (*mi amor*), i když jsou kolem lidé. Je tedy zřejmé, že se Elicia snaží, aby si co nejvíce lidí myslelo, že Sempronio je jediný muž, se kterým má nějaký vztah. Dle mého názoru se jedná o preventivní opatření. Už u Areúsy jsme viděli, že může být nebezpečné, pokud by lidé ve městě zpozorovali u žen podezřelou aktivitu spojovanou s prostitucí. Je tedy možné, že Elicia využívá Semproniovy city jako pojistku před možným odhalením mezi sousedy.

Nyní se podíváme na to, co o Elicii a jejím životě víme. Jak bylo řečeno výše, bydlí v Celestinině nevěstinci, kde také pracuje. Jedná se pravděpodobně o poslední z devíti dívek, které u Celestiny v minulosti pracovaly. Nabízí se tedy otázka, jak dlouho už u Celestiny Elicia bydlí. Tato informace není nikde v textu explicitně vyjádřena. Objevují se ale různé střípky informací, díky kterým si můžeme poskládat možnou teorii. Podle Snowa můžeme téměř s jistotou říct, že Elicia bydlela u Celestiny již před jejím stěhováním (o předchozím domě Celestiny byla řeč v druhé kapitole). Podle této teorie by Elicia bydlela u Celestiny již minimálně čtyři roky, kdy spolu bydlely v sousedství Melibeji a jejich rodičů.⁴⁸ Text nám také předkládá několik informací o Elicijině rodině, konkrétně o její babičce, o které už víme, že se u ní Celestina rok učila řemeslu prostituce. Pokud se tedy prostituci věnovala Eliciiina babička a věnuje se jí i vnučka, Eliciiina matka asi také nezůstala úplně mimo společenství. Elicia tak své povolání zdědila v rodinném prostředí. I přes její pevnou pozici ale můžeme pozorovat, že ona v řemeslu nesdílí babiččin talent, ani Celestinino nadšení.⁴⁹ V sedmém aktu Elicia Celestině

⁴⁷ SNOW, Joseph T. Cit. d., s. 296

⁴⁸ Tamtéž, s. 294

⁴⁹ Tamtéž, s. 295

vysvětluje, že nikdy nemůže být v práci prostitutky tak dobrá jako ona, protože ji na rozdíl od ní tolik nemiluje.

ELIC. – No me maravillo, que muchas veces, como dicen, el maestro sobrepuja el buen discípulo. Y no va esto, sino en la gana con que se aprende. Ninguna ciencia es bienempleada en el que no le tiene afición. Yo le tengo a este oficio odio; tú mueres tras ello (s. 115).

Ve chvíli, kdy umírají Celestina a Sempronio, se Elicijin život obrací vzhůru nohama. Najednou jako by Elicia ztratila budoucnost, nějaký životní cíl. Najednou máme před sebou mladou dívku bez sebevědomí, která je závislá na Areúse a které brečí pro zemřelého milence. Ukazuje se, že bez pomoci Celestiny není schopná se sama věnovat prostituci⁵⁰ – *ELIC. – ¿Adónde iré, que pierdo madre, manto y abrigo; pierdo amigo y tal que nunca faltaba de mí marido?* (s. 183). Vzhledem k tomu, že zdělila Celestinin dům a s ním spojené všechny povinnosti, odmítá se přestěhovat k Areúse, protože by ji pak její klienti nemohli najít – *ELIC. – Que allí, hermana, soy conocida, allí estoy aparrochada. Jamás perderá aquella casa el nombre de Celestina, que Dios haya* (s. 185). Později si ale tuto volbu vyčítá, protože v jejím novém domě není tolik návštěvníků, kolik by si představovala. Elicia opravdu novou, zděděnou, roli dohazovačky vůbec nezvládá. Jako důkaz nám může sloužit monolog ze sedmnáctého aktu, o tom, že její dům (zdeděný po Celestině) už téměř nikdo nenavštěvuje, že neslyší v okolí žádnou muziku a že celkově je kolem jejího domu mnohem větší klid, než tomu bylo za dob Celestiny. Jestli se jí to později daří lépe, nebo ne, se už nedozvíme, protože se naposledy objeví v osmnáctém aktu, stejně jako Areúsa.

ELIC. – Mal me veo con este luto. Poco se visita mi casa, poco se pasea mi calle. Ya no veo las músicas de la alborada, ya no las canciones de mis amigos, ya no las cuchilladas ni ruidos de noche por mi causa, y lo que peor siento, que ni blanca ni presente veo entrar por mi puerta (s. 190).

Jako další se zaměřím na Elicijin vztah se Celestinou. Od začátku je jasné, že mají tyto dvě ženy k sobě velmi blízko (viz Elicijina babička). Musíme ovšem počkat až do Celestininy smrti, aby se nám ukázala skutečné povaha jejich vztahu. Po její smrti totiž Elicia před Areúsou prozradí, co pro ni Celestina znamenala, tvrdí, že pro ni Celestina byla jako matka – *ELIC. – Celestina, aquella que tú bien conociste, aquella que yo tenía por madre, [...]* (s. 181). Není

⁵⁰ HATHAWAY, Robert L. Fernando de Rojas' pessimism: The four stages of life for women at the margin. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 1994, vol. 18, no. 2, s. 65

tedy nic neobvyklého, že se mezi sebou oslovují jako matka a dcera. Sice to opět neznamená žádný příbuzenský vztah, nicméně to značí trochu jiný vztah než u ostatních postav.

V neposlední řadě trochu rozeberu vztah mezi Elicíí a Areúsou, které jsou několikrát v textu různými postavami označovány jako sestřenice. V kapitole o Lucrecii jsem ukázala, že se termín sestřenice používá mezi prostitutkami k označení kolegyně. Tato funkce je zde naprosto přijatelná, vzhledem k tomu, že Areúsa i Elicia jsou prokazatelně prostitutky (i když každá trochu jiná). Ale může mít oslovení i svou původní funkci, tedy označení dvou příbuzných dívek? Jedná se nepochybně o nejvíce zmiňovaný příbuzenský vztah, který zmiňuje hned několik různých postav v průběhu celého díla. Jako první je tento vztah zmiňován hned v prvním aktu, když Celestina prozrazuje Pármenovi, že Sempronio je do Elicie zamilovaný – *CEL. – Sempronio ama a Elicia, prima de Areúsa* (s. 52). Druhá zmínka, která se objevuje v sedmém aktu, je asi nejdůležitější ze všech a nejvíce potvrzuje teorii, že Elicia a Areúsa jsou skutečné sestřenice. Opět se nacházíme ve chvíli, kdy Celestina předhazuje Areúse Pármena jako klienta. Jako jeden ze svých argumentů používá fakt, že mezi ní a Eliciou je dluh a že je ideální, aby se spojila Areúsa s Pármenem, když je její příbuzná ve vztahu s jeho kamarádem Semproniem.

CEL. – Ya sabes el deudo que hay entre ti y Elicia, la cual tiene Sempronio en mi casa. [...] Vosotras, parientas; ellos, compañeros: mira cómo viene mejor medido que lo queremos (s. 110-111).

Třetí zmínka se nachází v osmém aktu a vychází z úst Sempronie, když se baví se Pármenem ráno po jeho návratu z Areúsina domu – *SEMPR. – Pero, por Dios, me digas qué es eso que dijiste de Areúsa. Parece que conoces tú a Areúsa, su prima de Elicia* (s. 119). Kromě ostatních postav je ale vzájemný vztah zmiňován i samotnými děvčaty. Po smrti Celestiny je to Elicia, kdo hned dvakrát zmiňuje příbuzenský vztah s Areúsou. Poprvé ve chvíli, kdy s díky odmítá Areúsinu nabídku společného bydlení – *ELIC. – Y Dios te ampare y alegre en tus necesidades, que bien muestras el parentesco y hermandad no servir de viento, [...]* (s. 185). Podruhé je to ve chvíli, kdy si zoufá, že tuto nabídku odmítla – *ELIC. – De todo esto tengo yo la culpa, que si tomara el consejo de aquella que bien me quiere, de aquella verdadera hermana, [...]* (s. 190). Nehledě na to, že se mezi sebou dívky oslovují výrazy, jako je sestra (*hermana*), kamarádka (*amiga*), má duše (*mi alma*), které se běžně mezi kolegyněmi nepoužívají. Poslední důkaz existujícího příbuzenského vztahu je ten, že se Elicia a Areúsa znají už velmi dlouho dobu, protože podle slov Areúsy Elicia velmi dobře znala její matku.

AREÚ. – Déjame tú, que si yo les caigo en el rastro, cuándo se ven y cómo, por dónde, y a qué hora, no me hayas tú por hija de la pastelera vieja, que bien conociste, si no hago que les amarguen los amores (s. 184).

Podle Snowa jsou toto všechno důkazy toho, že Areúsa a Elicia skutečně jsou pokrevní sestřenice.⁵¹ Já si myslím, že je tato teorie rozhodně více pravděpodobná než tomu bylo u Elicie a Lucrecie a že je tudíž skutečně možné, že dívky jsou skutečně sestřenice. Pokud bychom brali tuto teorii jako pravdivou, jednalo by se o jediný případ v díle, kdy se familiární označení zakládá na pravdivé příbuzenském vztahu.

⁵¹ SNOW, Joseph T. Cit. d., s. 300-302

5 Závěr

V mém práci jsem se pokusila analyzovat vztahy mezi postavami v díle *La Celestina* od Fernanda de Rojase se zaměřením na používání oslovení typického pro příbuzenské vztahy. Dílo je zasazeno do společnosti prostituce a všechny vztahy jsou tím pádem tímto prostředím velmi ovlivněny. Hlavní spojovatel mezi postavami je dohazovačka Celestina, která stojí v čele vytvořené společnosti. Všechny postavy ji v díle oslovují jako matku (*madre*), i přesto, že s žádnou z nich Celestina nesdílí tento příbuzenský vztah. Menší výjimky jsou Pármeno a Elicia, kteří k Celestině chovají hlubší city a v některých chvílích ji skutečně berou jako svou matku. Další časté oslovení směrem k Celestině je (jak napovídá název práce) teta (*tía*). Toto označení patří plně do prostředí prostituce. Používají ho totiž hlavně dívky prostitutky, které pro Celestinu pracují. Ani toto označení tudíž neznačí ani v jednom z případů žádný příbuzenský vztah.

Familiární oslovení se také používají ostatní postavy mezi sebou, ne jenom k oslovení Celestiny. Pármeno a Sempronio se oslovují jako bratři (*hermanos*). Vzhledem k tomu, že takto činí až poté, co je Celestina postupně vmanipuluje do vzájemného přátelství, je nepravděpodobné, že by sluhové skutečně byli pokrevní bratři. V neposlední řadě jsou tu Areúsa, Elicia a Lucrecia. O všech těchto třech dívkách se v díle mluví jako o sestřenicích (*primas*). Jak bylo řečeno výše, Celestina je označována jako teta právě dívkami prostitutkami, tudíž všechny tyto dívky jsou z logického důvodu označovány jako sestřenice, tedy vzájemné kolegyně a Celestininy podřízené (i když Lucrecie ještě naplno svou funkci jako prostitutka neplní). V případě Areúsy a Elicie je tomu ale trochu jinak. V díle se objevuje několik důkazů, že tyto dvě dívky jsou kromě kolegyní i skutečné pokrevní sestřenice.

Z mé analýzy je tedy zřejmé, že kromě jednoho případu jsou familiární označení velmi pravděpodobně pouze důkazem sounáležitosti v rámci jedné společnosti, tedy společnosti prostituce, a nikoliv existujícího příbuzenského vztahu mezi konkrétními postavami.

6 Bibliografie

ABRIL-SÁNCHEZ, Jorge. Una familia de metrices: prostitutas públicas y privadas, cortesana, ramerías y putas viejas en La Celestina. *Celestinesca*. 2003, no. 27, s. 7 - 24.

BERNASCHINA SCHÜRMAN, Vicente. Las políticas de la amistad en "La Celestina": el caso de Pármeno. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2010, no. 34.

DE ROJAS, Fernando. *La Celestina: Tragicomedia de Calisto y Melibea*. Barcelona: Ediciones Orbis, S.A., 1982. ISBN 84-7530-145-2

DEL BARRIO DE LA ROSA, Florencio. Los terminos de parentesco como formas de tratamiento en La Celestina. *Anuario de Lingüística Hispánica*. Valladolid: Universidad de Valladolid, 2003-2004, vol. 19-20.

DEYERMOND, Alan. How many sisters had Celestina?: The functions of the invisible characters. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 1997, vol. 21, no. 1/2,

GIL-OSLÉ, Jaun P. La amistad, el remedio de la Fortuna en "La Celestina." *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2005, no. 29, s. 171-195.

HATHAWAY, Robert L. Fernando de Rojas' pessimism: The four stages of life for women at the margin. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 1994, vol. 18, no. 2, s. 53-73.

HEUSCH, Carlos. Las desviaciones de Pármeno o la caída de un ángel. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2002, vol. 26, no. 1/2.

IGLESIAS, Yolanda. La prostitución en "La Celestina": estudio histórico literario. *EHumanista: Journal of Iberian Studies*. 2011, vol. 19, s. 193-208.

LACARRA, María Eugenia. Evolución de la prostitución en Castilla y la mancebía de Salamanca en tiempos de Fernando de Rojas, *Fernando de Rojas and "Celestina": Approaching the Fifth Centenary*, ed. Joseph T. SNOW a Ivy A. CORFIS, Madison, Hispanic Seminary of Medieval Studies, 1993

MESTRES, Bienvenido Morros. Areúsa en *La Celestina: De la Comedia a la Tragicomedia*. *Anuario de estudios medievales*. 2010, vol. 40, s. 355-385

MICHAEL, Ian. Por qué Celestina muda de casa. *Literatura Medieval*. Actas do IV Congreso da Associação Hispânica de Literatura Medieval. Lisabon: Edições Comsos, 1993

SÁNCHEZ FERNÁNDEZ, Juan Antonio. *La tesitura de La Celestina: (Una aproximación)*. 1-a ed. Praga: Karolinum, 2012. Acta Universitatis Carolinae, str. 159. ISBN 978-802-4619-187.

SHERMAN SEVERIN, Dorothy. Celestina: A life. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2001, vol. 25, no. 1/2,

SNOW, Joseph T. Celestina's houses. *The Bulletin of Hispanic Studies*. Liverpool University Press, 2009, vol. 86, no. 1.

SNOW, Joseph T. Cómo los autores de Celestina concibieron el personaje de Areúsa. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2019, no. 43, s. 221-240.

SNOW, Joseph T. Las tres primas del entorno celestinesco y una nota sobre el tema del linaje. *Celestinesca*. Publicacions Universitat de Valencia, 2008, no. 32, s. 291-306

7 Resumé

Cílem mé bakalářské práce je podrobnější popis vztahů mezi postavami v díle *La Celestina* od Fernanda de Rojas. Konkrétně se zajímám o to, zda oslovení, které postavy mezi sebou používají, má nějaké opodstatnění v příbuzenském vztahu. Všechny vztahy jsou posuzovány v kontextu prostředí prostituce, ve kterém se všechny postavy díla pohybují.

V první kapitole se věnuji z mého pohledu nejdůležitější postavě, Celestině. Zkoumám, co všechno víme o jejím charakteru, o jejím životě a také o jejím povolání, tedy o povolání dohazovačky. Postupně se odhalují odvětví, kterými se Celestina zabývá, podoba jejího domu a domů předchozích a také se postupně objevují postavy, které jsou jí nebližší. Objevuje se zde i několik zmínek o začátku jejího povolání.

V dalších kapitolách se postupně věnuji sedmi nejdůležitějším postavám. Nejprve těm mužským, které jsou méně důležité a poté těm ženským, které jsou pro Celestinu naprosto zásadní. U každé postavy vždy popíšu informace, které o ní z textu víme, jako je věk, rodina, či něco málo z minulosti. Poté se věnuji tomu, jakou roli hraje daná postava v Celestinině společnosti a zároveň jaký vztah s ní má, jaké oslovení mezi sebou používají a jaké má toto oslovení funkci. Nakonec popisuji vztahy, které má daná postava se zbylými mužskými, respektive ženskými postavami. Závěrem každé kapitoly je zjištění, zda mezi sebou dané postavy mají nějaký příbuzenský vztah či nikoliv.

8 Resumen

El objeto de mi tesis es analizar con detalles las relaciones entre los personajes de *La Celestina* de Fernando de Rojas. Concretamente me dedico a los tratamientos usados por las personas y me interesa si estos tratamientos significan una relación de parentesco entre esas personas. Para cada relación se toma en cuenta el contexto de la prostitución que está presente a lo largo de toda la obra.

El primer capítulo se dedica a Celestina, el personaje más importante, según mi opinión. Estudio las informaciones que sabemos de ella, su carácter, su vida y también su profesión de la alcahueta. Gradualmente descubro todos los sectores de su profesión, como es su casa actual y su casa anterior y también aparecen las personas que son más importantes y cercanas para ella. Asimismo, hay una referencia de los inicios de su carrera como prostituta.

En los capítulos siguientes describo los siete personajes más importantes. Primero hablo de los personajes masculinos que no tienen tanta importancia y después hablo de los personajes femeninos que son fundamentales para Celestina. En cada capítulo hay informaciones del personaje que sabemos como es su edad, su familia o algunas cosas de su historia. Luego investigo la posición que ocupa el personaje en la sociedad de Celestina y también la relación que esta persona tiene con ella, que tipo de titulación usa hablando con ella. Al final, describo la relación que tiene con otros personajes masculinos y femeninos. En el resultado de cada capítulo es la explicación de que si las dos personas comentadas tienen una relación de parentesco o no.